

การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ท.ณัฐพัชร พาทอง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
มีนาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ พ.ท.ณัฐพัชร์ พาทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

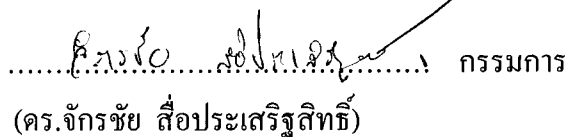

(ดร.ชิตพล ชัยมะดัน)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

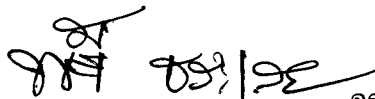

..... กรรมการ
(ดร.จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ดร.ชิตพล ชัยมะดัน)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ธารเสนา)

วันที่ 8 เดือน มีนาคม พ.ศ.2559

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของ ร.2 พัน.1 รอ. ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ดร.ชิตพล ชัยมะดัน อาจารย์ที่ปรึกษา งานนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต และดร.จักรชัย สือประเสริฐสุทธิศรี คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และวิจารณ์ งานนิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากศูนย์วิวัฒน์พลเมืองกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของ จังหวัดปราจีนบุรี ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตา แด่บุพการี บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้า เป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนครบเท่าทุกวันนี้

พันโทณัฐพัชร พาทอง

57930117: กลุ่มวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: การประเมินผล/ การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด/ ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง

ณัฐพัชร พาทอง: การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. (THE EVALUATION OF WIWATPONLAMUANG DRUG

ADDICT REHABILITATION CENTER BY 1ST INFANTRY BATTALION 2 INFANTRY

REGIMENT KING'S GUARDS) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ชิตพล ชัยมะดัน, ปร.ด.

113 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต (2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง ต่อการพัฒนาการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 135 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และ บุคลากร จำนวน 15 คน และนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง จำนวน 121 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านสภาวะแวดล้อม มีความเหมาะสมมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านผลผลิต โดยผู้เข้าบำบัดมีความพึงพอใจมากตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. พบว่า (1) ควรเพิ่มการฝึกอบรมครูฝึกที่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยอาจเพิ่มการศึกษาดูงานในสถานบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นสถานพยาบาลของรัฐอื่น ๆ ที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง เช่น สถาบันธัญญารักษ์ (2) ควรเน้นให้มีการประชุมครูฝึก หรือการจัดประชุมกลุ่มครูอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และรายงานกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ทุกคนรับทราบ (3) ควรเพิ่มจำนวนครูฝึก/ ผู้ฝึกสอน เพื่อไม่ให้ครูฝึกที่ปฏิบัติงานในศูนย์บำบัดฟื้นฟูมีอ่อนล้าจากการปฏิบัติงาน (4) ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้มีความเพียงพอต่อการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ

57930117: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A
(GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: EVALUATION/ DRUG ADDICT REHABILITATION/
WIWATPONLAMUANG CENTER

NATTHAPATCH LATHONG: THE EVALUATION OF WIWATPONLAMUANG
DRUG ADDICT REHABILITATION CENTER BY 1ST INFANTRY BATTALION 2
INFANTRY REGIMENT KING'S GUARDS. ADVISOR: CHITHAPOL CHAIMADAN, Ph.D.
113 P. 2016.

The purpose of this study was to evaluate the performance of Wiwatponlamuang Drug Addict Rehabilitation Center by 1st Infantry Battalion 2 Infantry Regiment King's Guards in terms of its environment, input, process, and output. Also, this study attempted to evaluate the effects of the modification of curriculum on drug addict rehabilitation in terms of its environment, input, process, and output. The population participating in this study was 135 people, comprising 15 administrators, coaches/ teachers, staff, and 121 students. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, and standard deviation. The results of this study revealed that the environment in Wiwatponlamuang Drug Addict Rehabilitation Center by 1st Infantry Battalion 2 Infantry Regiment King's Guards was found the most appropriate, followed by the process, input, and output, respectively. All of these aspects were rated at the most appropriate expect for the aspect of output which was rated at a satisfactory level.

The suggestions based on the results from the evaluation of the performance of Wiwatponlamuang Drug Addict Rehabilitation Center by 1st Infantry Battalion 2 Infantry Regiment King's Guards were as follows (1) There should be trainings for new coaches/ teachers to work for Wiwatponlamuang Drug Addict Rehabilitation Center. Also, a study tour to other public rehabilitation centers, such as Thanyarak Institute, should be organized for current coaches/ teachers. (2) There should be regular meetings among coaches/ teachers on a daily basis so that they have a venue for exchanging ideas and giving report on process of rehabilitation and current problems. (3) More coaches/ teachers should be recruited so that the existing ones do not feel overwhelmed and worn out. (4) Budget should be allocated adequately so that Wiwatponlamuang Drug Addict Rehabilitation Center can function in each fiscal year.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินผล.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมิน โครงการ	10
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ	25
พัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย.....	33
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	34
แนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบ Fast model และหลักสูตรทางทหาร	36
ประวัติความเป็นมาของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
เกณฑ์การแปลผล	56
4 ผลการวิจัย	57
ผลการวิเคราะห์การประเมินสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต.....	58
ผลการวิเคราะห์ ความพึงพอใจของการดำเนินงานในการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.....	63
ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.	68
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก	83
ภาคผนวก ข	99
ภาคผนวก ค	105
ประวัติย่อของผู้วิจัย	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ความดีและร้อยละของผู้บริหาร ครูฝึก และบุคลากร ในการประเมินผลการดำเนินงาน การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ จำแนกตามเพศ	58
2 ความดีและร้อยละของกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการดำเนินงาน การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามตำแหน่ง.....	58
3 ความดีและร้อยละจากประสบการณ์ในการสอนในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามประสบการณ์ด้านการสอนอบรม	59
4 การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านสภาวะแวดล้อม	59
5 การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านปัจจัยนำเข้า.....	61
6 การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านกระบวนการ	62
7 ความดีและร้อยละของผู้เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามเพศ	63
8 ความดีและร้อยละผู้เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามระดับอายุ.....	63
9 ความดีและร้อยละของผู้เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามระดับการศึกษา	64
10 การประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านผลผลิต	65
11 สรุปผลการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.....	67
12 ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.....	68

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
2	ขั้นตอนการประเมินโครงการ	13
3	Stake's countenance model	17
4	องค์ประกอบการบำบัดฟื้นฟูแบบเข้มข้นทางสายใหม่ Fast model.....	36

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพประชากรภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพ การศึกษาไม่ว่าระดับใดล้วนแล้วแต่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของคนและชุมชน ซึ่งในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีหลักสูตร เพราะการศึกษาจะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้หากปราศจากหลักสูตร ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องชี้แนวทางว่าควรจะดำเนินการจัดการศึกษาไปในทางใด หลักสูตรจึงเป็นเสมือนหัวใจของการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาบุคคลในทุก ๆ ด้าน แต่หลักสูตรที่ดีจะต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ความสามารถของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้สะดวกและต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของสังคม (Saylor & Alexander, 1974, p. 4) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของบรรทม บัวเล็ก (2536, หน้า 1) ที่ว่า “หลักสูตรเปรียบเสมือนเข็มทิศของการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรนั้น เป็นการมุ่งจะให้หลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคนั้น ๆ หลักสูตรที่ดีจะต้องพัฒนาผู้เรียนได้ ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะที่ชำนาญ ในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องทำเป็น กระบวนการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดภาพรวมที่เป็นเอกภาพ

ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร สิ่งที่จะชี้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา นั้นว่าเป็นอย่างไรมีคุณภาพดี หรือไม่อย่างไร หรือสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่เพียงใด และสิ่งใดเป็นสาเหตุที่ทำให้หลักสูตรไม่ ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ก็คือ “การประเมินหลักสูตร” (สุมิตร คุณานุกร, 2523, หน้า 7) และผลของการประเมินหลักสูตรนั้น นอกจากจะทำให้ทราบคุณภาพของหลักสูตรแล้ว ยังช่วยให้ทราบถึงจุดบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข หรือ ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรจะใช้หลักสูตรต่อไปหรือไม่ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2535, หน้า 25) การประเมินหลักสูตรจึง เป็นกระบวนการที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรที่ควรดำเนินการเป็นระยะ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบคุณค่า และเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจ

การดำเนินการตามหลักสูตรในการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ซึ่งเป็นศูนย์บำบัดฟื้นฟูซึ่งอยู่ในระบบ

สมัครใจ ได้ดำเนินการตามหลักสูตรเพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรได้กำหนด เพื่อแก้ปัญหาสำคัญของประเทศ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการติดยาเสพติดนั้น ก่อให้เกิดโทษทั้งทางด้านร่างกาย และทางจิตใจของผู้เสพติด รวมทั้งยังอาจส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องเข้ารับการบำบัดรักษาให้หายจากสภาพของการเสติดระบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ระบบ ดังนี้

1. ระบบสมัครใจ

การบำบัดแบบสมัครใจเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ติดยาเสพติดที่ต้องการจะเลิกเสพยาเสพติดโดยสมัครใจ สามารถขอรับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลของภาครัฐ จำนวน 931 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 38 แห่ง และศูนย์ฟื้นฟู ฯ ของรัฐร่วมกับเอกชนอีก 30 แห่ง (พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545, 2545)

การบำบัด ฯ แบบผู้ป่วยนอก กาย จิต สังคมบำบัด โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

ไม่ต้องนอนในสถาน บำบัด ฯ

แพทย์ให้การบำบัด ฯ ตามสภาพปัญหา และอาการของผู้ป่วย

มารับการบำบัด ฯ ตามเวลานัด โดยมีญาติมาด้วยทุกครั้งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ป่วย

ให้ประสบผลสำเร็จในการ บำบัด ฯ

ระยะเวลาการบำบัด ฯ 4 เดือน (16 สัปดาห์)

นัดติดตามผลการรักษาเป็นระยะ ๆ เป็นเวลา 1 ปี

2. ระบบบังคับบำบัด

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ผู้ติดยาเสพติดที่ถูกจับในฐานะผู้เสพยาจะถูกนำเข้ารับการบำบัด ฯ ในระบบนี้ และหากผู้เข้ารับการบำบัด ฯ มีผลการรักษาเป็นที่น่าพอใจ ก็จะถูกปล่อยตัวโดยไม่ถูกดำเนินคดี การนำผู้เสพยาเข้าบังคับบำบัด เริ่มจากการที่ผู้เสพยาถูกจับกุมตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฟื้นฟู ฯ พ.ศ. 2545 และเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ศาลจะสั่งให้พนักงานคุมประพฤติตรวจพิสูจน์ว่าเป็นบุคคลที่เป็นผู้เสพยาจริง ผู้เสพยาจะถูกกักกันไว้ในสถานที่รอตตรวจพิสูจน์ ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น 114 แห่ง (กรมราชทัณฑ์ 80 แห่ง กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 34 แห่ง) พนักงานคุมประพฤติจะต้องจัดทำข้อมูลให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน หากไม่เสร็จสามารถขยายได้อีก 15 วัน แต่รวมแล้วไม่เกิน 45 วัน และเสนอข้อมูลดังกล่าว ต่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟู ฯ เพื่อวางแผนการฟื้นฟู ฯ สำหรับผู้เสพยาเป็นรายบุคคล (พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545, 2545)

รูปแบบการฟื้นฟู ฯ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (2545) แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพ ฯ แบบไม่ควบคุมตัว มีหลักการปฏิบัติเช่นเดียวกับการบำบัด ฯ แบบผู้ป่วยนอกของระบบสมัครใจในสถานพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข หรืออาจให้การฟื้นฟู ฯ ในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ค่ายวิถีพุทธ หรือโปรแกรมสำนักงานคุมประพฤติ

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพ ฯ แบบควบคุมตัวเน้นการฟื้นฟู ฯ แบบพักค้างในสถานที่จัดหาเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นระยะเวลา 4 เดือน และสามารถขยายระยะเวลาการฟื้นฟู ฯ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 6 เดือน ซึ่งในการดำเนินงานได้บูรณาการทรัพยากรบุคคล และสถานที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การฟื้นฟู ฯ แบบควบคุมตัวมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีศูนย์ฟื้นฟู ฯ แบบควบคุมตัว จำนวน 86 แห่ง (กองทัพไทย 3 แห่ง กองทัพบก 32 แห่ง กองทัพอากาศ 12 แห่ง กองทัพเรือ 4 แห่ง กรมการปกครอง (กองร้อย อสจ.) 10 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2 แห่ง กรมการแพทย์ 7 แห่ง กรมสุขภาพจิต 13 แห่ง ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อชนะยาเสพติด 1 แห่ง กรมคุมประพฤติ 1 แห่ง กรมราชทัณฑ์ 1 แห่ง

3. ระบบต้องโทษ

การบำบัด ฯ ในระบบต้องโทษ เป็นการให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ได้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดและถูกคุมขังซึ่งต้องได้รับการรักษาพยาบาลภายใต้ขอบเขตข้อบังคับของกฎหมาย เรือนจำ หรือทัณฑสถานได้จัดให้มีการบำบัดฟื้นฟู ฯ ขึ้นภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ในกรณีที่เป็นเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี สถานพินิจ ฯ ได้จัดให้มีการบำบัดฟื้นฟู ฯ สำหรับเยาวชนในสถานพินิจ ฯ เช่นกัน (พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545, 2545)

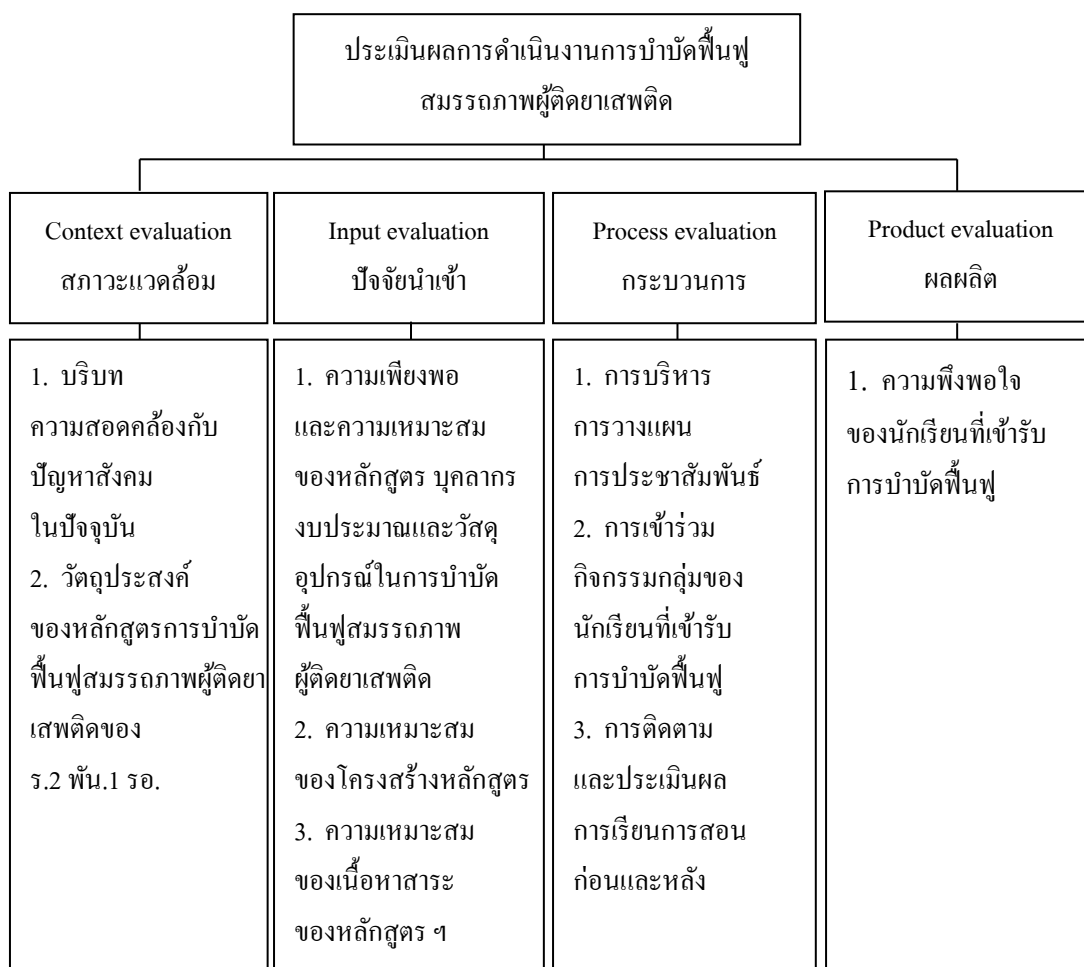
ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการประเมินผลการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ว่าเป็นการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูที่มีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกระทรวงยุติธรรมและกองทัพบกหรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแก่นักเรียนวิวัฒน์พลเมือง หรือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่ถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูภายในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ เพื่อบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้งทางร่างกายและจิตใจปรับเปลี่ยนแนวความคิด พฤติกรรม นำคนดีคืนสู่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง ต่อการพัฒนาการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี การประเมิน ของสตัฟเฟอิม (Stufflebeam's CIPP model) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการประเมินผล ตามรูปแบบจำลองซีบีพี (CIPP model) มากำหนดเป็น กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต
2. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง ฯ ต่อการพัฒนาการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทาง ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา: การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ โดยการนำแนวคิด ทฤษฎี ประเมินผลของ แดเนียล แอล สตฟเฟิลบีม ประกอบด้วย

1. ด้านสถานะแวดล้อม (Context: C) เป็นการประเมินบริบทว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับปัญหาของสังคมหรือไม่ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กับบริบทพื้นที่ มีคุณค่าและประโยชน์สอดคล้องกับค่านิยมในสังคมหรือไม่
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าว่ามีความเพียงพอหรือไม่ ความเพียงพอและความเหมาะสมของหลักสูตร บุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของหลักสูตร
3. ด้านกระบวนการ (Process: P) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงาน ความเหมาะสมของ-การบริหาร การวางแผน การประชาสัมพันธ์การคัดเลือกนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม และการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนก่อนและหลัง
4. ด้านผลผลิต (Product: P) เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งจะพิจารณาคุณภาพที่ได้ในประเด็น ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของ ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ในปี พ.ศ. 2559

ขอบเขตด้านพื้นที่: การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากผู้บังคับบัญชาหน่วยกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 15 คน นักเรียน จำนวน 121 คน (กรมคุมประพฤติ, 2557) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง

ขอบเขตด้านระยะเวลา: ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ถึง มกราคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินผล หมายถึง เป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบภายใต้รูปแบบการประเมินผล CIPP Model ประกอบด้วย ด้านสถานะแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านการผลิต (Product)

1. ด้านสถานะแวดล้อม (Context: C) เป็นการประเมินบริบทว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับปัญหาของสังคมหรือไม่ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กับบริบทพื้นที่ มีคุณค่าและประโยชน์สอดคล้องกับค่านิยมในสังคมหรือไม่

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าว่ามีความเพียงพอหรือไม่ ความเพียงพอและความเหมาะสมของหลักสูตร บุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของหลักสูตร

3. ด้านกระบวนการ (Process: P) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงาน ความเหมาะสมของ-การบริหาร การวางแผน การประชาสัมพันธ์การคัดเลือกผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

4. ด้านผลผลิต (Product: P) เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งจะพิจารณา ผลที่ได้ในประเด็น ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง หมายถึง สถานที่เพื่อการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

นักเรียนวิวัฒน์พลเมือง หมายถึง ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 หรือนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

การฝึกอบรมนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง หมายถึง การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

การบำบัดรักษา หมายถึง การดำเนินการให้ผู้ติดยาเสพติดได้กลับคืนสู่สังคมและดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข ในการศึกษาครั้งนี้ คือ การบำบัดรักษาด้วยวิธีการบังคับบำบัด

การฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง การปรับปรุงสภาพร่างกาย และสภาพจิตใจ หรือ
คงสภาพผู้ป่วยให้สามารถบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวมให้มากที่สุด
โดยการพัฒนาทางด้านร่างกาย และจิตใจ

เครื่องมือบ้าน หมายถึง การดำเนินการลงโทษ ของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู
อันประกอบด้วย การให้ออกกำลังกาย การให้นั่งสำนึกผิด การให้ปฏิบัติกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินผล
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมิน โครงการ
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. พัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย
5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด
6. แนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบ Fast model และหลักสูตร

ทางทหาร

7. ประวัติความเป็นมาของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินผล

การประเมินผล นับว่าเป็น สิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินงาน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตสถาน (2542, หน้า 664) ให้ความหมายของการประเมินผล คือ การพิจารณาและวัดค่าของกิจการใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และขอกกล่าวโดยสรุป “การประเมินผล เป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา” แผน/ โครงการ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งในการปฏิบัติงานตามแผน/ โครงการ และภายหลังปฏิบัติงานเสร็จแล้ว

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, หน้า 317) ได้สรุปความหมายของการประเมินผลว่า เป็นการตรวจสอบและวัดสิ่งที่แผนได้กำหนดไว้ในขั้นของการวางแผน และเมื่อนำแผนไปดำเนินการแล้ว สิ่งเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามที่กำหนดและคาดหมายไว้เพียงใด โดยนำเอาผลที่วัดได้มาพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับที่แผนกำหนดไว้ จึงจะทราบดีว่า สิ่งที่แผนต้องการกับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้น ตรงกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง เป็นเหตุผลจากปัจจัยภายนอกหรือภายในของแผนอย่างไร

ส.วาสนา ประवालพฤษ์ (2544, หน้า 16) ให้ความหมายการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการในการตรวจสอบ หรือพิจารณาตัดสินคุณลักษณะของกิจกรรมหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพความถูกต้อง ความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์ (Criteria) เป็นหลัก

สมพิศ สุขแสน (2545, หน้า 2) ให้ความหมายของการประเมินผลโครงการ กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่านโยบาย/ แผนงาน/ โครงการ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่แม่นยำและเชื่อถือได้

สรุปความหมายของการประเมินได้ว่า เป็นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ พิจารณา ค้นหา และตรวจสอบเพื่อวัดค่าของกิจการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพความถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์ (Criteria) เป็นหลัก เพื่อที่จะรู้ว่าองค์กรหรือหน่วยงานนั้นใช้ทรัพยากรเพื่อดำเนินการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ถ้าไม่ได้ผลตามแนวทางดังกล่าว การแก้ไขปรับปรุงจะต้องมีขึ้น โดยนำเอาผลที่วัดได้มาพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับที่แผนกำหนดไว้ จึงจะทำให้รู้ได้ว่าสิ่งที่แผนต้องการกับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้นตรงกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง เป็นเหตุผลจากปัจจัยภายนอกหรือภายในของแผนอย่างไร สำหรับการแก้ไขปรับปรุงนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องคอยดูแลป้องกันปัญหาดังกล่าวนั้น

จุดมุ่งหมายของการประเมินผล

ในการประเมินโครงการมีเป้าประสงค์หลักคือ ต้องการข้อมูลที่บ่งชี้ว่าโครงการที่ดำเนินการนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่หรือเป็นโครงการที่คุ้มค่าต่อการตัดสินใจในการดำเนินการหรือไม่ รวมถึงการศึกษาว่าในการดำเนินการ โครงการมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขในเรื่องอะไรบ้าง และเป็นโครงการที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด

การประเมินผลนโยบาย

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2548, หน้า 483-493) การประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation) เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public policy process) ทั้งนี้ การประเมินผลนโยบายจะบอกให้ทราบถึงระดับความสำเร็จ (Success) หรือล้มเหลว (Failure) ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และจะบอกให้ทราบว่าปัญหาอะไรบ้าง เกี่ยวกับเป้าประสงค์ (Goal) หรือวัตถุประสงค์ (Objectives) ของนโยบาย ตลอดจนทรัพยากร (Input) กระบวนการ (Process) หน่วยงานที่รับผิดชอบ (Organization) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบ (Impact) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ตัดสินใจนโยบาย (Policy decision markers) ที่จะดำเนินนโยบายนั้นต่อไป หรือต้องทำการปรับรื้อนโยบายนั้นเสียใหม่ หรือจำเป็นจะต้องยกเลิกนโยบายในที่สุด

การประเมินผลนโยบาย คือ กระบวนการวัดความสำเร็จ หรือล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้ การประเมินผลจะครอบคลุมตั้งแต่การประเมินสิ่งแวดล้อมของนโยบาย (Environments of contexts) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Inputs) การประเมินกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation process) การประเมินผลผลิตของนโยบาย (Policy outputs) การประเมินผลลัพธ์นโยบาย (Policy outcomes) และการประเมินผลกระทบนโยบาย (Policy impacts) สิ่งที่ได้จากการประเมิน จะเป็นเครื่องมือให้ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่ เพื่อให้ นโยบายนั้น ก่อประโยชน์นั้นก่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1. ความหมายของการประเมิน

สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 37) กล่าวว่า การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสูง

การประเมิน = การวัด + การตัดสินใจ

Evaluation Measurement Judgment

พิสนุ ฟองศรี (2551, หน้า 4) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดสรุปว่า การประเมินเป็นการตัดสินใจค่าของสิ่งใด ๆ เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2. ความหมายของโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 23-24) กล่าวว่า คำรกร หมายถึง หน่วยของแผนงานหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีลักษณะเด่นชัดมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด ที่แน่นอนและมักจะเป็นงานพิเศษที่แตกต่างไปจากงานประจำ โครงการจะประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity)

ลักษณะของโครงการที่ดี โครงการมีลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน อาจอยู่ในรูปปริมาณหรือคุณภาพวัตถุประสงค์ของโครงการหนึ่ง ๆ อาจมีหลายข้อ
2. มีความเป็นเอกเทศ โครงการแต่ละโครงการจะต้องมีการกำหนดขอบเขตของการดำเนินงานความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

3. มีการกำหนดรูปแบบและรายละเอียดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกัน โครงการหนึ่ง ๆ จะต้องมีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่เริ่มโครงการ ที่เป็นระบบและมีระเบียบ

4. มีการระบุทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานทั้งทรัพยากรบุคคล และแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุนโครงการงบประมาณและแหล่งเงินทุนที่จะนำมาดำเนินงาน

5. มีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน โครงการจึงไม่ใช่งานประจำที่ทำไปเรื่อย ๆ แต่มีการกำหนดระยะเวลาไว้อย่างแน่นอน

6. สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่โครงการที่เลื่อนลอย นำไปปฏิบัติไม่ได้รายละเอียดต่าง ๆ ของกิจกรรมที่จะดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการจำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบหรือโครงสร้างของโครงการที่ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญอย่างครบถ้วน

3. ความหมายของการประเมินโครงการ

เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย (2537, หน้า 9 อ้างถึงใน สมพงษ์ สุภาพล, 2549, หน้า 15) ได้กล่าวถึงการประเมินโครงการว่า จะทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะการประเมินผลจะช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ และมาตรฐานของการดำเนินงาน มีความชัดเจนขึ้น ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า หรือเกิดประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้ เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ช่วยให้แผนงานบรรลุ วัตถุประสงค์ เพราะโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานเมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการ ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินต่อไปด้วยดี นอกจากนี้ การประเมินโครงการมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของโครงการ มีสิ่งทำให้เสียหาย น้อยลง ช่วยควบคุมคุณภาพของงาน และมีส่วนในการสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ตามโครงการเพราะการประเมินโครงการเป็นการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุง แก้ไขและเสนอแนะ วิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการ ย่อมจะนำมาซึ่งผลงานที่ดี เป็นยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจ มีความพึงพอใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน สุดท้าย การประเมินผลจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการต่อไป หรือจะยุติโครงการนั้น

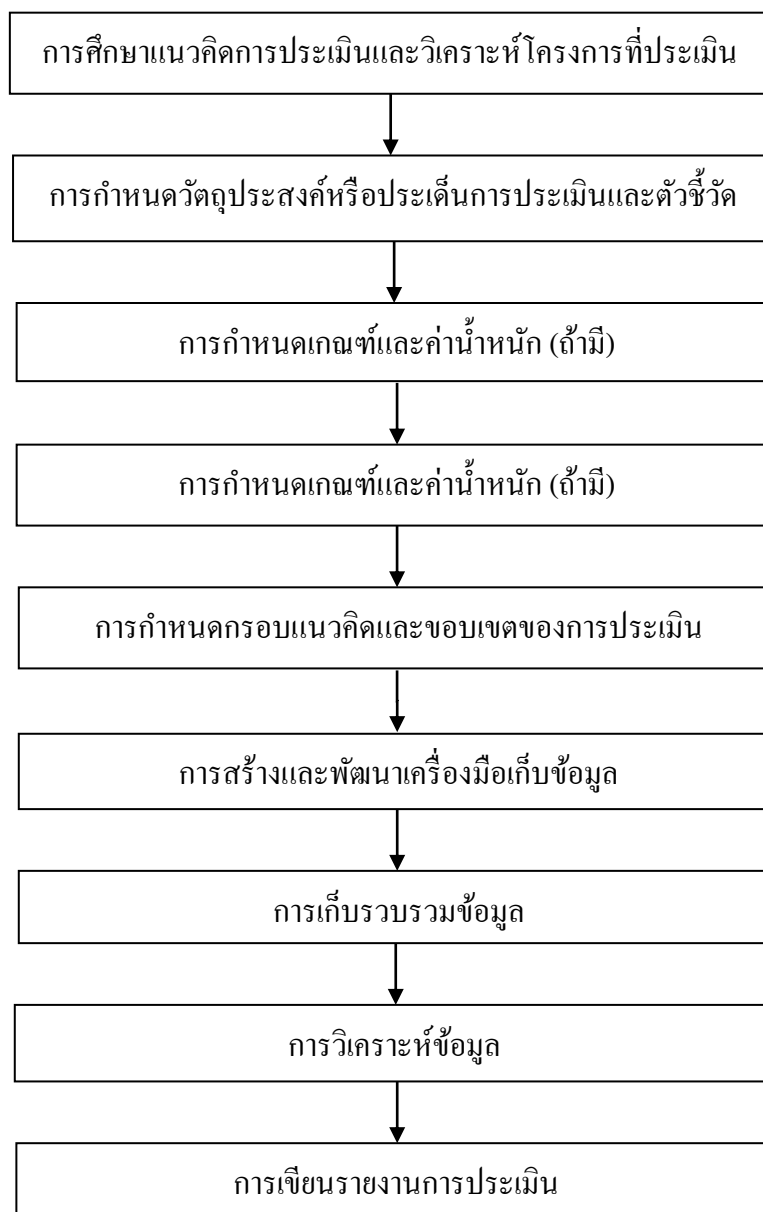
สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 37) ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้า ของโครงการหรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ ถึงคุณค่า ของโครงการ/ แผนงาน กล่าวคือ แผนงาน/ โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้

ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนงานหรือไม่เพียงใด ทำให้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินกำลังดำเนินการอยู่และการประเมินผลแผนงาน/โครงการหลังจากการดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการเพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่เพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการ

4. ขั้นตอนการประเมินโครงการ

พิสนุ พงศ์ศรี (2551, หน้า 9-10) กล่าวว่า การประเมินโครงการโดยทั่วไปควรมี 8 ขั้นตอน อาจปรับ ข้ามลดเพิ่มหรือปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์และขนาดของโครงการที่จะประเมิน เช่น การกำหนดค่าน้ำหนักอาจจะไม่มีหรือการกำหนดเกณฑ์อาจมีหลายระดับ หรือในบางขั้นตอนมีการสลับก่อนหลังหรือเชื่อมโยงกลับไปกลับมาบ้าง โดยเฉพาะขั้นตอนการศึกษาโครงการที่ประเมินกับการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นประเมิน ก็น่าจะเป็นการศึกษาโครงการก่อน แต่บางท่านเห็นว่า น่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินก่อนแล้วค่อยศึกษาสิ่งที่ประเมิน ขั้นตอนการประเมิน 8 ขั้นตอน แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการประเมินโครงการ (พิสนุ พองศรี, 2551)

5. ประเภทของการประเมินโครงการ

สุดสาย ศรีศักดิ์ (2555) ได้ศึกษาว่าการแบ่งประเภทการประเมินโครงการคงมิใช่เป็นการกำหนดเกณฑ์เด็ดขาด แต่จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์หลายชนิดมาจำแนกประเภท เช่น ใช้เวลา วัตถุประสงค์ วิธีการ และรูปแบบการประเมินมาบ่งบอกถึงประเภทของการประเมิน ซึ่งในที่นี้อาจจำแนกการประเมินโครงการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

5.1 การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary evaluation) เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility study) ก่อนที่เริ่มโครงการใด ๆ โดยอาจทำการศึกษาถึง

ประสิทธิภาพของปัจจัยป้อน ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับ ในขณะที่เดียวกันก็อาจจะศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น

5.1.1 การประเมินผลกระทบด้านสังคม (Social impact assessment-SIA)

5.1.2 การประเมินผลกระทบด้านนิเวศ (Ecological impact assessment-EIA)

5.1.3 การประเมินผลกระทบด้านการเมือง (Political impact assessment-PIA)

5.1.4 การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี (Technological impact assessment-TIA)

5.1.5 การประเมินผลกระทบด้านประชากร (Population impact assessment-PIA)

5.1.6 การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย (Policy impact assessment-POIA)

5.1.7 การประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Economic impact assessment)

การประเมินโครงการก่อนการดำเนินการนี้มีประโยชน์สำหรับนักลงทุน เพื่อศึกษาว่าก่อนลงมือโครงการใด ๆ นั้น จะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุน (Cost effectiveness) หรือจะเกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประชากร เทคโนโลยี และระดับนโยบายหรือไม่ หากได้ทำการศึกษารอบคอบแล้วอาจจะได้ผลการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้เกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ปัญหา อุปสรรค เป็นอย่างไร เพื่อผู้เป็นเจ้าของโครงการจะได้ตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะเลิกสัมโครงการหรือปรับปรุงองค์ประกอบ และกระบวนการบริหารจัดการโครงการเพียงใด เพื่อให้เกิดผลดี

5.2 การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการ ผลที่ได้จาก Formative evaluation นั้น จะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนี้ Formative evaluation อาจใช้ในระหว่างดำเนินโครงการ จะช่วยตรวจสอบว่า โครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร อาจเรียกชื่อเฉพาะว่า Implementation evaluation หรือ Formative evaluation อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินได้ผลเพียงไร เรียกว่า Progress evaluation โดยทั่วไปแล้ว Formative evaluation อาจใช้ประเมินสิ่งต่อไปนี้

5.2.1 ทบทวนแผนของโครงการ

5.2.2 การสร้างแผนของโครงการ

5.2.3 การพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือรายการ (Check list) สำหรับรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ

5.2.4 การคัดเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม

5.2.5 การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ

5.2.6 การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

5.2.7 การแนะนำแนวทางปรับปรุง การแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของโครงการ

6. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative evaluation)

เป็นการประเมินผลรวมสรุปรวม มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ สำหรับโครงการที่มีการดำเนินระยะยาวก็อาจใช้ Summative evaluation ในการสรุปย่อความระยะยาวต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากระยะต่าง ๆ จะช่วยให้มีการประเมินสรุปรวมนั้น ส่วนใหญ่จะรวบรวมจากผลของ Formative evaluation เป็น Summative evaluation ซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำสู่การรายงานว่าโครงการได้บรรลุเป้าหมาย (Goals) หรือไม่อย่างไร ตลอดจนการรายงานถึงสถานภาพของโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงไร มีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่า โครงการนั้นควรดำเนินการต่อหรือยกเลิก

7. การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินโครงการโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในประเทศไทยที่ผ่านมา ยังจำกัดอยู่แต่เพียงการประเมินผลผลิต โดยมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ให้บริการหรือผู้ให้ทุนในการยุติหรือขยายโครงการ แต่ในปัจจุบันนักประเมินและผู้บริหารโครงการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วย โดยถือว่าเป็นประเภทของการประเมินที่จำเป็นสำหรับโครงการบริการทั่วไป เพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้น สามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาท้องถิ่น หรือโครงการที่เป็นตัวกำหนดเกณฑ์สำคัญสำหรับประกันโครงการขนาดใหญ่ระดับชาติ ที่จะไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยไม่จำเป็น การดำเนินโครงการบริการสังคมนั้น จะไม่มุ่งแต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่จะต้องให้คุ้มค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วย

โดยปกติการประเมินประสิทธิภาพของโครงการมักจะเริ่มจากคำถามต่าง ๆ กัน เช่น

1. ความสำเร็จของโครงการนั้น ๆ เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วมีความเหมาะสมหรือไม่
2. ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช้หรือไม่
3. โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่น ๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่ และเพราะเหตุใด
8. รูปแบบการประเมินโครงการ

8.1 แนวความคิดและแบบจำลองของ Tyler (1930 อ้างถึงใน สุดสาย ศรีศักดิ์, 2555)

Tyler เป็นนักประเมินรุ่นแรก ๆ ในปี ค.ศ. 1930 และเป็นผู้ที่เริ่มต้นบุกเบิก แนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน โครงการ เขามีความเห็นที่ “การประเมินคือการเปรียบเทียบ พฤติกรรมเฉพาะอย่าง (Performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้” โดยมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุมและจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมิน ได้เป็นอย่างดีในภายหลัง จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวแล้วนี้ จะเห็นได้ว่า มีแนวความคิดเห็นว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่าตรง ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรก หรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า “แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal attainment model or objective) เรียกว่า Tyler’s goal attainment model”

ซึ่งต่อมาปี ค.ศ. 1950 ได้มีรูปแบบ มาใช้เป็นกระบวนการตัดสินใจการบรรลุ วัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน (Tyler, 1950) เรียกว่า “Triple Ps model” ดังนี้

P-Philosophy and Purpose	ปรัชญา/ จุดมุ่งหมาย
P-Process	กระบวนการ
P-Product	ผลผลิต

ในการประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการทางการศึกษาได้โดยการประเมิน ความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ว่า ปรัชญา/ จุดมุ่งหมายของโครงการ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการ และผลผลิตหรือไม่ ถ้าประเมินเป็นส่วน ๆ ก็จะประเมินในด้านประสิทธิภาพของปรัชญา/ จุดมุ่งหมายและกระบวนการประเมินประสิทธิภาพของผลผลิตว่าตรงกับปรัชญา/ จุดมุ่งหมายหรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นต้น

8.2 แนวความคิดของ Stake (1967) ในการประเมิน

แนวความคิดของ Stake (1967) นั้น คำนึงถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกัน ของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการ ผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่ง อาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอนและสอดคล้องในการวัด เพื่อการประเมินนั้น ๆ ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่นอาจต้องการทราบทิศทาง การดำเนินงานของโครงการหรือผู้ใช้ผลผลิต ของโครงการอาจมีความต้องการอีกรูปหนึ่ง สำหรับนักวิจัยอาจต้องการสารสนเทศที่แตกต่างไป จากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพราะการประเมินนั้น เพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโครงการอย่างละเอียด ลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

ดังนั้น การประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะต้องสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น จึงเสนอรูปแบบของการประเมินโครงการอย่างมีระบบ

โดยการบรรยายและตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้น ๆ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 3 Stake's countenance model (Stake, 1967)

จากภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่า Stake (1967) ได้เน้นว่า การประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วน คือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า (Judgment)

ในภาคการบรรยายนั้น ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุดประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or intents) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด สำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ความคาดหวังนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1.1 สิ่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อน ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับผลของการเรียนการสอน

1.2 ปฏิบัติการ (Transactions) เป็นผลสำเร็จของการจัดกระทำงานเป็นองค์ประกอบของขบวนการเรียนการสอน

1.3 ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริงมีส่วนประกอบ 3 ส่วนเช่นกัน คือ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นจริง มิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ในภาคการตัดสินคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่ว ๆ ไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ อาจเกิดขึ้นก่อนโดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรม

ของกลุ่มถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองนี้มุ่งเน้นความสอดคล้อง และความสมเหตุสมผลของเมตริกบรรยาย และเมตริกตัดสินคุณค่า สำหรับความสอดคล้องนั้น มี 2 ลักษณะ คือ

1. Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผล จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตามแนวคิด ของสเติ๊ก

2. Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริง หรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ (Empirical) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามแนวคิดของสเติ๊ก

ข้อดีสำหรับรูปแบบของการประเมินของสเติ๊ก คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยาย และตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัดคือ เซลล์บางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกัน และความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

8.3 แนวความคิดและแบบจำลองของ Stufflebeam (1971 อ้างถึงใน เยาวดี ราชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546, หน้า 58-60)

แบบจำลอง CIPP Model ของ Stufflebeam ในปี ค.ศ. 1971 ไม่เพียงแต่ประเมินวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุมเพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิป จึงเป็นที่นิยมใช้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกใน การปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมนักวิจัยชาว แบบจำลอง ซิปป์สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภทตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ CIPP Model มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context evaluation: C)

เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา และการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ เช่น โครงการอาหารเสริมแก่เด็กวัยก่อนเรียน เราจะต้องวัดส่วนสูงและชั่งน้ำหนัก ตลอดจนดู หิด เหา กลาก เกลิ้อน ของเด็กก่อน (เยาวดี ราชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546, หน้า 58-60)

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation: I)

เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546, หน้า 58-60)

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation: P)

เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอนการประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/ แผนงาน/ โครงการ ซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว (สมพิศ สุขแสน, 2545, หน้า 3-4)

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation: P)

เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/ แผนงาน/ โครงการเท่าที่ควร (สมพิศ สุขแสน, 2545, หน้า 3-4) สตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินไว้ดังนี้ (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546, หน้า 60-61)

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้มานำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผน การดำเนินงาน

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้มานำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของ การดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน ที่กำหนด และเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ/ ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการให้ทราบ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ (วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2541, หน้า 44)

1. เกณฑ์ประสิทธิวิธภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการผู้ป่วย
 2. เกณฑ์ประสิทธิวิธผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสียงของโครงการ
 3. เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร
 4. เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ
 5. เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัด เช่น การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส
ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ เป็นต้น
 6. เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวมกิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป
 7. เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) มีตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการ ด้านเศรษฐกิจ สมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ
 8. เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น
- สำหรับตัวชี้วัด (Indicators) ความสำเร็จของโครงการนั้น หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการจะวัดหรือประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา โดยจะมีการระบุลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ทั้งส่วนที่มีลักษณะเชิงปริมาณ และส่วนที่แสดงลักษณะเชิงคุณภาพ
- สมพิศ สุขแสน (2545, หน้า 6-7) ยกตัวอย่างการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมินไว้ ดังนี้

ตัวชี้วัดด้านบริบท (Context) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมของก่อนมีโครงการ ปัญหาวิกฤต
2. ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต
3. ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
 2. ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ เวลา กฎระเบียบ
 3. ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรมตัวชี้วัด
- ด้านกระบวนการ (Process) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ
2. ความยอมรับของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
4. ภาวะผู้นำในโครงการ

ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. อัตราการมีงานทำของประชาชนที่ยากจน
2. รายได้ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ
3. ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ

ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัวตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. การไม่อพยพย้ายถิ่น
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตัวชี้วัดด้านผลกระทบ (Impact) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลกระทบทางบวก/ เป็นผลที่คาดหวังจากการมีโครงการ
2. ผลกระทบทางลบ/ เป็นผลที่ไม่คาดหวังจากโครงการ

เกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลโครงการได้ดี

ซึ่งครอบคลุม มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านบริหารจัดการ ด้านทรัพยากร และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนั้นยังสามารถวัดถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐได้ ซึ่งในทางปฏิบัตินักประเมินผล จะต้องนำเกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะและบริบทของโครงการด้วย

วิโรจน์ สารรัตนะ (2554, หน้า 166-167) กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน (CIPP model) เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ เพราะมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจทั้งระบบ คือ ทั้งเพื่อการวางแผน กำหนดโครงสร้าง นำไปปฏิบัติและทบทวนโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินแบบบูรณาการที่ต้องมีการสร้าง โมเดลตรรกะ ที่แบ่งองค์ประกอบโครงสร้าง 4 ส่วน คือ แหล่งหรือปัจจัยป้อนเข้า กิจกรรมและการบริการหรือกระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์

อันเป็นผลตามเป้าหมายสุดท้าย หรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับบุคคล องค์กร ชุมชนและสังคม แต่การกำหนดรูปแบบการประเมินควรคำนึงถึงความเป็นประโยชน์ด้วย จึงควรให้มีการประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) ด้วย เพราะนักวิชาการหลายท่านเห็นว่า การประเมินจะยังไม่มี ความสมบูรณ์ หากยังไม่มีการประเมินผลกระทบ เนื่องจากจะไม่สามารถบอกคุณค่าที่แท้จริง ของโครงการได้ จึงเสนอรูปแบบการประเมินเชิงระบบ Context-input-process-product-impact: CIPPI รูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ “การตัดสินใจเชิงระบบ”

การนำรูปแบบการประเมินเชิงระบบไปใช้เพื่อการวิจัย มี 2 แนวทาง คือ
 แนวทางที่ 1 นำไปใช้ในการประเมินแบบแบ่งเป็นช่วงเวลาตามรูปแบบดั้งเดิม ของสตัฟเฟิลบีม แยกการประเมินออกเป็นช่วง ๆ คือ ช่วงการศึกษาบริบทเพื่อศึกษาอิทธิพล ภายในและอิทธิพลภายนอก ช่วงการประเมินความเป็นไปได้ของทรัพยากรที่จะใช้ในลักษณะ ที่เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ ช่วงการประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และช่วงการประเมินผลสำเร็จ

แนวทางที่ 2 นำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งเดียวกัน ช่วงเวลาเดียวกัน โดยประเมิน ครบทั้ง Context-input-process-product-impact

สรุป การประเมินโครงการ โดยใช้รูปแบบ ซิปโมเดล เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูล ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยมีการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท หรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์ โดยการประเมินบริบท กระทำก่อนเริ่มโครงการเพื่อนำข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติเพื่อนำข้อมูลไปใช้ออกแบบกิจกรรม ในขั้นกระบวนการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมิน กระบวนการ กระทำในระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อเป็นการประเมินหาข้อบกพร่องของการดำเนิน โครงการเพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบกพร่อง รวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ที่จะสั่งการเพื่อการพัฒนางานต่าง ๆ และบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน ส่วนการประเมินผลผลิตเป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผล ที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเกณฑ์มาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้แต่ต้น

ประโยชน์ของการประเมินผล

Anderson and Ball (1975 อ้างถึงใน นิสิต ชูโต, 2538, หน้า 12-13) กล่าวว่า การประเมิน มีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยในการตัดสินใจก่อนเริ่มดำเนินงาน ค้นหาความต้องการทดสอบแนวความคิด ด้านเทคนิคและแหล่งทุนและความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน

2. ช่วยสำหรับตัดสินใจว่าควรขยาย คำเนินการต่อหรือยุติการดำเนินงาน
3. ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานในแง่มมุดหรือจุดใดจุดหนึ่งในช่วงระยะเวลาที่กำลังดำเนินงานอยู่ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ บุคลากร หรือระบบการให้บริการ
4. เพื่อเป็นประจักษ์พยาน และเป็นเครื่องมือในการหาการสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการ ด้านสาธารณชน การเมือง การเงิน และด้านวิชาชีพ
5. เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ และความรู้พื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสังคม ในด้านวิทยาการทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการให้ความรู้ข้อเท็จจริง และความเข้าใจเฉพาะที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, หน้า 323) กล่าวว่า การประเมินและผลของการประเมินนั้นมีประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ในเชิงบวกหรือเป็นไปตามที่คาดหมายไว้ในแผน สิ่งที่กำหนดไว้ หรือ คาดหวังไว้ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน แนวทางปฏิบัติ ระเบียบกฎเกณฑ์ หลักการ ทฤษฎี และเทคนิคต่าง ๆ ทั้งในการบริหารและการปฏิบัติงานย่อมถือเป็นแนวทางหรือ ตัวอย่างที่จะนำไปใช้เพื่อขยายผลต่อไปได้ และจะทำให้ผลงานหรือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากดำเนินงานของแผนนั้นมีความสำคัญและนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ตามความปรารถนา

2. ประโยชน์ในเชิงลบในลักษณะของปัญหา อุปสรรค และผลงานที่มีปริมาณ และคุณภาพต่ำกว่าที่คาดหมายไว้ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลในทางลบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน โดยนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเพื่อปรับปรุงแก้ไขการบริหาร และการปฏิบัติงานให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นไป อันน่าจะส่งผลให้เกิดผลงานที่ดีมีคุณภาพตามต้องการ

ปัญหาของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการมีลักษณะคล้ายกับการทำการวิจัย กล่าวคือ ประกอบด้วย กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ ดังนั้น ปัญหาของการประเมินโครงการกับปัญหาการวิจัย จึงอาจมีส่วนที่คล้ายคลึงกันอยู่บ้าง (ประทุม รอดประเสริฐ, 2539) ได้พิจารณาในส่วนขององค์ประกอบของการประเมินโครงการว่าจะประกอบไปด้วยข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Outputs) โดยที่แต่ละส่วนประกอบมีส่วนทำให้เกิดปัญหาได้ และปัญหาที่เกิดขึ้น อาจมีผลทำให้เป็นโครงการที่ดำเนินอยู่หยุดชะงัก ล้มเหลว หรือมีผลทำให้โครงการที่สำเร็จแล้วนั้น ได้ผลโดยไม่เป็นที่ยอมรับได้

ปัญหาอันเกิดจากข้อมูลนำเข้า ข้อมูลนำเข้าในการประเมินโครงการมีมากมาย ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของโครงการ และลักษณะหรือความซับซ้อนของการประเมิน ข้อมูลนำเข้าที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหา และอุปสรรคในการประเมินอาจแจกแจงได้ดังนี้

1. การขาดแคลนงบประมาณที่จะต้องใช้เพื่อการประเมินโครงการ
2. ความไม่เพียงพอ และความไม่เหมาะสมของผู้ที่จะทำหน้าที่ในการประเมินโครงการ
3. การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมินโครงการ
4. การขาดหลักการในการบริหาร และการประเมินโครงการ

ปัญหาอันเกิดจากกระบวนการประเมินโครงการเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะเปรียบเสมือนกับเครื่องมือหรือเครื่องจักรที่จะต้องทำหน้าที่กลั่นกรองข้อมูลนำเข้า ซึ่งเป็นวัตถุดิบให้เป็นผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลทั่วไป กระบวนการมีส่วนทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการประเมินโครงการได้หลายลักษณะ ดังเช่น

1. ความไม่ชัดเจนและเหมาะสมในวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
2. การใช้รูปแบบการประเมินที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะของโครงการ
3. ประเมินเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งของโครงการเท่านั้น หรือประเมินผลสุดท้าย หรือ

ผลสำเร็จของโครงการเพียงอย่างเดียว จึงทำให้การสรุปผลการประเมินขาดความชัดเจน หรือขาดความถูกต้องเท่าที่ควรเป็น

4. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการ และการประเมินโครงการหรือระหว่างผู้ประเมินกับผู้ดำเนินงานโครงการ

ปัญหาอันเกิดจากผลงาน การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หากได้รับการดำเนินงานจนบรรลุถึงความสำเร็จแล้วแต่ผลของการกระทำมิได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ย่อมถือได้ว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า หรือเป็นการกระทำที่เกิดการสูญเปล่าอย่างสิ้นเชิง ผลของการประเมินโครงการมีลักษณะเช่นเดียวกันหากไม่ได้รับการนำไปใช้ย่อมไม่เกิดประโยชน์อันใดที่จะต้องมี การประเมินโครงการ ปัญหาอันเกิดจากผลงานอาจจำแนกได้ดังนี้

1. ผลงานการประเมินโครงการ ขาดความน่าเชื่อถือต่อการที่จะต้องนำไปใช้ หรือเพื่อการตัดสินใจ
2. ผลการประเมินได้รับการบิดเบือนจากความเป็นจริง ครั้นนำไปใช้จึงไม่เกิดผลดีต่อการบริหารโครงการและก่อให้เกิดปัญหาต่อองค์กรโดยส่วนร่วม
3. ผลของการประเมินมักถูกละเลยจากผู้บริหารที่จะต้องนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงงาน สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินได้ดังนี้ การประเมินเป็นสิ่งที่จำเป็น

ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมักจะทำควบคู่ไปตั้งแต่การเลือกโครงการ การวางแผนโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ จนถึงการประเมินผลสุดท้ายของโครงการ โดยที่รูปแบบและการเรียกชนิดของการประเมินจะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาของการประเมินและวัตถุประสงค์ของการประเมิน สำหรับรูปแบบของการประเมินผลแบบ CIPP model นั้น สตีฟเฟิลบีม ได้แบ่งเป็น 4 ประเด็น ตามประเภทของการตัดสินใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้การประเมินโครงการจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ การประเมินก่อนดำเนินการ (Pre-evaluation) การประเมินขณะกำลังดำเนินการ (On-going evaluation) การประเมินเมื่อโครงการแล้วเสร็จ (End-of project evaluation) และการประเมินหลังการเสร็จสิ้นโครงการ (Post-project evaluation) โดยการประเมินผลจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทั้งในเรื่องของข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ การประเมินผลงานโครงการ และการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานโครงการ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความหมายความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจหรือความพอใจ (Satisfaction) ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายความหมาย ดังนี้

ไพฑูรย์ เรืองกมล (2540, หน้า 19) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีที่บุคคลมีต่องานที่ทำ ถ้าบุคคลมีความพึงพอใจในงานมาก ก็จะเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจ สติปัญญาให้แก่งานมาก ผู้ใดที่มีความพึงพอใจในงานน้อย ก็จะทำงานตามหน้าที่

ปภาวดี ดุลยจินดา (2540, หน้า 528) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึงทัศนคติในทางบวกต่องาน ความพอใจในงานช่วยให้คนทำงานรู้สึกว่าการทำงานมีคุณภาพกับช่วยป้องกันมิให้คนทำงานเกิดความรู้สึกห่างเหินกับงาน

อรุณ รักธรรม (2540, หน้า 205) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นกุญแจหรือหัวใจของการบริหารงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและด้วยความสมัครใจ ผู้บริหารการพยาบาล จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นในตัวของบุคลากรพยาบาล และมีสามัญสำนึกที่ดีมีความสามารถที่จะวินิจฉัย วิเคราะห์ สังเกตและสนใจมองลึกไปถึงความแตกต่างในตัวผู้ได้บังคับบัญชาได้

บุญรวย ฤาชัย (2543, หน้า 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นผลรวมของความรู้สึกด้านบวกในสภาพรวม ๆ ที่บุคคลมีต่องานของพวกเขาและเมื่อพูดว่าบุคคลที่มีความพึงพอใจสูง

จะหมายความว่า โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว บุคคลจะมีความชื่นชอบและชื่นชม เห็นคุณค่าของงานของพวกเขาสูง และมีความรู้สึกทางด้านบวกต่องาน นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกทางด้านบวก และทางด้านลบเกี่ยวกับงานของพวกเขา ซึ่งได้แก่รายได้ (Pay) ลักษณะงานที่ทำ (Work itself) การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง (Promotion) การบังคับบัญชา (Supervision) ผู้ร่วมงาน (Work group) และสภาพเงื่อนไขของการทำงาน (Working condition) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ ค่าจ้างหรือรายได้มีบทบาทที่สำคัญต่อความพึงพอใจในงานอย่างมีนัยสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือที่จะใช้ในการให้ได้มาซึ่งความต้องการ เช่น อาหาร เครื่องแต่งกาย นอกจากนี้ รายได้ยังเป็นสัญลักษณ์ของสัมฤทธิ์ผล และเป็นที่มาของบุคคลที่มีคุณค่าและได้รับการยอมรับ
2. ลักษณะงานที่ทำ ลักษณะงานที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความพึงพอใจที่ลูกจ้างมีต่องานของพวกเขา คนทำงานต้องการงานที่ทำหายและน่าสนใจ สิ่งที่สำคัญที่สุดของลักษณะงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจคือ ความหลากหลายและการควบคุมวิธีการทำงาน และความสอดคล้องงาน โดยลักษณะงานที่น่าพอใจจะต้องมีปริมาณความหลากหลายไม่น้อยเกินไปเพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ส่วนงานที่มีมากเกินไปก็จะทำให้เกิดความเครียดของอารมณ์งาน โดยทั่วไปจะให้อำนาจลูกจ้างในการทำงานเอง ถ้านายจ้างเข้ามาควบคุมวิธีการทำงานต่าง ๆ ทุกอย่างจะทำให้เกิดความไม่พอใจ
3. การเลื่อนตำแหน่ง มีผลต่อความพึงพอใจในงาน เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระดับที่สูงขึ้น เงินเดือนสูงขึ้น ทำหายมากขึ้น มีอิสระมากขึ้น การเลื่อนตำแหน่งมีความแตกต่างกันแต่ละแห่ง เงินเดือนเพิ่มมากขึ้นต่างกัน ซึ่งเรื่องนี้มีความสำคัญต่อระดับบริหารมากกว่าคนงานทั่วไป
4. การบังคับบัญชา ลักษณะของผู้บังคับบัญชา 2 แบบ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในงาน คือ แบบแรก การให้ลูกจ้างเป็นศูนย์กลาง หรือให้สิทธิลูกจ้างในการมีส่วนร่วมพิจารณา ผู้บังคับบัญชาต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยการสนับสนุนและการให้ความสนใจส่วนบุคคล ในแบบที่สองลักษณะการบังคับบัญชาต้องมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจลูกจ้างที่มีส่วนในการตัดสินใจมีผลต่อความพึงพอใจในงานระดับที่สูงขึ้นต่อผู้บังคับบัญชาและสภาพการทำงาน โดยสภาพรวมทั้งหมด
5. กลุ่มทำงาน การมีมิตรภาพ สัมพันธภาพของผู้ร่วมงานมีผลต่อความพึงพอใจในงานต่อลูกจ้างแต่ละคน บุคคลชอบที่จะมีโอกาสที่ได้พบปะสนทนากับคนอื่น ๆ ที่เขาต้องทำงานด้วย ไม่ชอบทำงานที่พวกเขาต้องแยกออกจากคนอื่น ๆ กลุ่มทำงานเป็นกลุ่มทางสังคมของลูกจ้างบุคคลมักจะใช้ผู้ร่วมงานเป็นที่ปรึกษาปัญหาของเขา และเป็นที่มาของความพอใจ

6. สภาพการทำงาน เช่น อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงและเสียง ตารางการทำงาน ความสะอาดของที่ทำงาน และความพอเพียงของอุปกรณ์ ซึ่งทั้งหมดนี้ มีผลต่อความพึงพอใจในงานทั้งสิ้น

ไฟโรจน์ พานิชกุล (2543, หน้า 4) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐานมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจและพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

กิติมา ปรีดีดิลก (2546, หน้า 321-322) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงานและผู้ปฏิบัติงานนั้น ได้รับการตอบสนองความต้องการของเขา

สมยศ นาวิการ (2547, หน้า 391) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานคือ ความรุนแรงของความต้องการของผู้ปฏิบัติงานสำหรับผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

Mitchell (1982, p. 393) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่สำคัญ เพราะความพึงพอใจเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดการเพิ่มขวัญจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต

Hoy and Miskel (1982, p. 834) ให้ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่าเป็นความรู้สึกที่ดีต่องานซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับคุณค่าและความต้องการของแต่ละบุคคลด้วย

Powell (1983, pp. 17-18) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือ ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สนุกสนาน ปราศจากความคิดที่เป็นทุกข์ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า บุคคลจะได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ สิ่งที่ต้องการ แต่ความพึงพอใจนั้น จะหมายถึง ความสุขที่เกิดจากการปรับตัวของคนต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี และเกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลและการได้รับการตอบสนองในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

Feldman and Arnold (1983, p. 192) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง สิ่งที่แสดงออกหรือความรู้สึกในทางบวกที่มีอยู่ทั้งหมดที่บุคคลมีต่องานที่เขาปฏิบัติ

Locke (1976, p. 103) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การปฏิบัติงานเป็นอารมณ์ด้านบวกที่เกิดจากการตอบสนองของผลการทำงานที่สำเร็จหรือมีคุณค่า ส่วนความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นอารมณ์ด้านลบที่เกิดขึ้นจากการตอบสนองของผลการทำงานที่ไม่สำเร็จหรือไม่มีคุณค่า

Newstrom and Davis (1989, p. 254) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติที่ชอบหรือไม่ชอบของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่องานที่ทำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีข้อผูกพันหรือข้อตกลงระหว่าง

ความคาดหวังจากงานของผู้ปฏิบัติกับผลตอบแทนที่จะได้รับจากงาน

Steers (1991, p. 98) ให้ความหมายความพึงพอใจว่า “ความพึงพอใจหรือความรู้สึกทางบวกที่บุคคลให้คุณค่ากับสวัสดิการที่ได้รับ” ความพึงพอใจจึงเป็นผลมาจากการรับรู้ที่บุคคลนั้นประเมินการให้คุณค่ากับสวัสดิการที่ได้รับ สเตียร์ส (Steers) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ 2 แนวทาง แนวทางแรกความพึงพอใจในสวัสดิการเป็นความรู้สึก สนองตอบต่อด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถทำความเข้าใจได้คล้ายกับเรื่องทัศนคติ คือเราไม่อาจสังเกตเห็นความพึงพอใจได้โดยตรง แต่สามารถคาดเดาจากการแสดงออกและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร แนวทางที่สองความพึงพอใจเป็นผลของความต้องการหรือความคาดหวังของบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับการกระทำที่บุคคลคาดหวังในด้านสวัสดิการต่างกันสวัสดิการจะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจกับผลที่ได้รับ

Vroom (1964 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 9) กล่าวว่า ทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

Mccormic (1965 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 9) กล่าวว่า ความ พึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการพื้นฐาน (Basic needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incentive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

Davis (1967, p. 81 อ้างถึงใน จรรยา ศิริพร, 2537, หน้า 14) กล่าวว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือ ความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียดหรือความกระวนกระวาย หรือภาวะที่ไม่ได้คุณภาพในร่างกาย เมื่อมนุษย์สามารถขจัดสิ่งต่าง ๆ ได้แล้วมนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

Chaplin (1968 อ้างถึงใน สมพร ตั้งสะสม, 2537, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการต่อสถานบริการนั้น ๆ

Wallestein (1971 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 9) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

Wolman (1973, p. 283 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกมีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Want) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

กิติมา ปรีดีดิลก (2555, หน้า 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจต่อองค์ประกอบ และสิ่งจูงใจต่าง ๆ ของงาน และได้รับการตอบสนองความต้องการ Shelly (1975 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 11) ได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ สรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขเป็นความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้มีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้น เมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์มักจะได้แก่ทรัพยากรหรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจคือ การศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะให้เกิดความพึงพอใจ และความสุขแก่มนุษย์ ความพึงพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน

จากวรรณกรรมในเรื่องความหมายของ “ความพึงพอใจ” ที่ได้ทบทวนมาข้างต้น ซึ่งพบว่ามีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ความพึงพอใจ” ต่าง ๆ กันไปแต่สามารถสรุปได้รวมกันว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงประเมินค่า ซึ่งจะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจนี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างแยกกันไม่ออก โดยความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของทัศนคติซึ่งไม่จำเป็นต้องแสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปก็ได้ กล่าวโดยสรุปแล้วความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดยบ่งบอกถึงทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกหรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือ เฉย ๆ ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นนั้นก็ได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

จากการทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความพึงพอใจของมนุษย์ในด้านความรู้สึก ความคิดเห็นต่ออารมณ์ การตอบสนองต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานใน 3 ทฤษฎี สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. Alderfer's existence-relatedness-growth theory

ได้แบ่งระดับความต้องการของมนุษย์ ออกเป็น 3 ชั้นคือ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2526, หน้า 206 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 12)

1. ความต้องการดำรงอยู่ (Existence needs) เป็นความต้องการจะดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกายและความปลอดภัย

2. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness needs) เป็นความต้องการจะมีสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

3. ความต้องการด้านความก้าวหน้า (Growth needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด เป็นความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคมและประสบความสำเร็จในชีวิต

ความต้องการตามทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่เชื่อว่า

1. เมื่อความต้องการในระดับใดได้รับการตอบสนองน้อย ความต้องการในระดับนั้นจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น

2. เมื่อความต้องการในระดับใดได้รับการตอบสนองน้อย ความต้องการในระดับต่ำกว่าจะมีมากขึ้น

3. เมื่อความต้องการในระดับใดได้รับการตอบสนองมาก ความต้องการในระดับสูงกว่าจะมากตามไปด้วย

4. เมื่อความต้องการสูงสุดได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะแสวงหาความต้องการอื่น ๆ อีก (อัสวิน วรรณวิเวศร์, 2533, หน้า 22 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 12)

2. ทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two factor theory)

Herzberg and Syndemon (1959 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 12) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน โดยใช้ทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two factor theory) Herzberg and Syndemon ได้ทำการทดลอง โดยการสัมภาษณ์วิศวกรและนักบัญชี ประมาณ 200 คน จากอุตสาหกรรม 11 แห่ง ในบริเวณเมืองพิตสเบิร์ก (Pittsburg) รัฐเพนซิลวาเนีย (Pennsylvania) ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยการสอบถามจากคนงานแต่ละคน เพื่อหาคำตอบว่า อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบ ตลอดจนหาเหตุผลจากการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ Herzberg and Syndemon ได้สรุปว่ามีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ที่สัมพันธ์กับความชอบหรือไม่ชอบงานของแต่ละบุคคล ปัจจัยดังกล่าวเรียกว่า ปัจจัยจูงใจ (Motivator) และปัจจัยค้ำจุน (Maintenance factor) หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปัจจัยสุขภาพอนามัย (Hygiene factor)

ปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นปัจจัยที่จูงใจให้คนชอบและรักงานเป็นตัวการสร้างความพึงพอใจให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 5 ประการคือ

1. ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

การรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อผลงานสำเร็จจึงเกิดความรู้สึกพอใจ และปลื้มใจในผลสำเร็จของงานนั้นอย่างยิ่ง

2. การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อน จากผู้มาขอรับคำปรึกษาหรือจากบุคคลในหน่วยงาน การยอมรับนี้อาจจะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจ หรือการแสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ เมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุผลสำเร็จ การยอมรับนับถือจะแฝงอยู่กับความสำเร็จในงานด้วย

3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The work itself) หมายถึง งานที่น่าสนใจ งานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำทนายให้ต้องลงมือทำ หรือเป็นงานที่มีลักษณะสามารถทำได้ตั้งแต่ต้นจนจบได้โดยลำพัง ผู้เดียว

4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ไม่มีการตรวจสอบหรือต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด

5. ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง ได้รับเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ของบุคคลในองค์กร มีโอกาสได้ศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมหรือได้รับการฝึกอบรม

ปัจจัยค้ำจุน หมายถึง ปัจจัยที่จะค้ำจุนให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่มีหรือมีลักษณะที่สอดคล้องกับบุคคลในองค์กร บุคคลในองค์กรจะเกิดความไม่ชอบงานนั้น ปัจจัยค้ำจุนมี ดังนี้ คือ

1. เงินเดือน และสวัสดิการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้น เป็นที่พึงพอใจของบุคลากรที่ทำงาน

2. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต นอกจากจะหมายถึง การที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งภายในหน่วยงานนั้นแล้ว ยังหมายถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าทางทักษะวิชาชีพ

3. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกริยา หรือวาจาที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

4. สถานะของอาชีพ หมายถึง อาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มีเกียรติและศักดิ์ศรี

5. นโยบายและการบริหารงาน หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์การ การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร

6. สภาพการทำงาน ได้แก่ สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโงม การทำงาน รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่าง ๆ

7. ความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี อันเป็นผลที่ได้รับจากงาน ในหน้าที่ของเขา เช่น การที่บุคคลต้องถูกย้ายไปทำงานที่แห่งใหม่ ที่ห่างจากครอบครัว ทำให้เขา ไม่มีความสุขและไม่พอใจกับงานใหม่ในที่แห่งใหม่

8. ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพ หรือความมั่นคงขององค์กร

9. วิธีการปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชา ในการดำเนินงาน หรือความยุติธรรมในการบริหาร

ปัจจัยคำจูนไม่ใช่สิ่งจูงใจที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่จะเป็นข้อกำหนดเบื้องต้น เพื่อป้องกันไม่ให้คนไม่พอใจในงานที่ทำอยู่เท่านั้นเอง การค้นพบที่สำคัญจากการศึกษา ของ เฮอริชเบอร์ก คือ ปัจจัยคำจูนนั้น จะมีผลกระทบต่อความไม่พอใจในงานที่ทำ ถ้าไม่มี ปัจจัยคำจูนอยู่ แต่ถ้ามีอยู่ก็ไม่ได้หมายความว่า คนจะมีความพอใจในงานที่ทำ ทั้งนี้ปัจจัยคำจูน เป็นข้อเพียงกำหนดเบื้องต้นเพื่อป้องกันไม่ให้คนไม่พอใจในงานที่ทำ ส่วนปัจจัยจูงใจไม่ได้ เป็นปัจจัยที่สามารถ ทำให้คนเกิดความพอใจในงานที่ทำ แต่จะเป็นปัจจัยที่กระตุ้นหรือจูงใจ คนให้เกิดความพอใจ ในงานที่ทำเท่านั้น ซึ่งสมมติฐานที่สำคัญของเฮอริชเบอร์ก ก็คือ ความพอใจ ในงานที่ทำจะเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน

3. ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs)

มีแนวความคิดว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการและมีอยู่ตลอดเวลา เมื่อความต้องการ ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่มีความหมายสำหรับบุคคลนั้นต่อไป (Maslow, 1954 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 15)

ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ ได้กำหนดขึ้นภายใต้สมมติฐาน 3 ประการ ประกอบด้วย

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการและความต้องการนั้นจะไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรม อีกต่อไป ความต้องการมีอิทธิพลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น เป็นความต้องการ ที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองเสร็จสิ้นจะไม่เป็นตัวก่อให้เกิด พฤติกรรมอีก

3. ความต้องการของมนุษย์จะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับ ในขณะที่ความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองบางส่วนแล้ว ความต้องการขั้นสูงถัดไป

จะติดตามมาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่อไป

มาสโลว์ได้แบ่งลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้นจากต่ำไปหาสูง ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับความคุ้มครองป้องกันภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดหรืออาจเกิดแก่ชีวิต ทรัพย์สิน สิทธิเสรีภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน สถานะทางสังคม

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social or belonging needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน มีเพื่อน พรรคพวก การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการมีชื่อเสียงเกียรติยศ ได้รับการยกย่องทางสังคม (Esteem needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องของความรู้ความสามารถ รวมทั้งความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นยกย่อง สรรเสริญ หรือเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม และความต้องการในด้านสถานภาพ

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสูงของมนุษย์ เป็นความต้องการที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดหรือตามความหวังของตน

พัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย

การบำบัดผู้ติดยาเสพติด จะต้องได้รับการรักษาทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมเพื่อให้กระบวนการคิด พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นเป็นไปด้วยความปกติสุข ที่ผ่านมานโยบายการบำบัดผู้ติดยาเสพติดที่มีในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (ธงชัย อุนเอกกลาง, 2541)

1. ขั้นตอนเตรียมการรักษา ในขั้นตอนนี้ดำเนินการ ณ ตึกผู้ป่วยนอก เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยและครอบครัว
2. ขั้นตอนการบำบัดด้วยยาซึ่งผู้ป่วยสามารถเลือกการบำบัดรักษาที่เหมาะสมกับตนเอง ได้ทั้งแบบผู้ป่วยนอกและการบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยในระยะเวลาการบำบัดด้วยยาใช้ระยะเวลาขึ้นอยู่กับชนิดของสารที่เสพ โดยวัตถุประสงค์ของการบำบัดด้วยยาเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยมีความทุกข์ทรมานจากการหยุดใช้ยาเสพติดให้น้อยที่สุด หรือช่วยให้ผู้ป่วยข้ามพ้นภาวะวิกฤต

จากพิษของยาเสพติดให้ได้

3. ขั้นตอนฟื้นฟูสมรรถภาพนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้ป่วยหยุดใช้ยาเสพติดได้และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้อย่างปกติ

4. ขั้นตอนการติดตามหลังการรักษาใช้ระยะเวลาในการติดตาม 1 ปี เพื่อประเมินว่าผู้ป่วยสามารถหยุดเสพยาได้หรือไม่ตลอดจนการมีงานทำ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเพียงใด

การบำบัดในขั้นตอนฟื้นฟูสมรรถภาพถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดหยุดใช้ยาเสพติดได้ และเป็นการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ ในการทำให้ผู้ป่วยได้หายจากโรคนี้ เป็นวิธีการที่ใช้เป็นแนวทางการบำบัดฟื้นฟูมาเป็นระยะเวลานาน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ป่วยได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งกาย จิต อารมณ์สังคม และจิตวิญญาณของผู้ป่วย จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีหลากหลายทฤษฎีที่ล้วนมุ่งช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของผู้ป่วย พอสรุปได้ดังนี้ (ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดขอนแก่น, 2546)

1. วัฏจักรแห่งการเปลี่ยนแปลง (Stages of changes) Procheska and Diclement (1984) พบว่า การเปลี่ยนแปลงนิสัยหรือพฤติกรรมนั้น จะเป็นไปตามขั้นตอน เป็นวัฏวนของวัฏจักร ดังนั้นการบำบัดรักษาช่วยเหลือตามขั้นตอนที่ผู้ป่วยติดอยู่ เช่น ถ้าผู้ป่วยอยู่ในระยะเฝ้าต่อปัญหา ผู้บำบัดต้องช่วยให้เลื่อนไปสู่ขั้นตอนที่สูงขึ้นต่อไป คือ ให้เกิดความเล็งเลใจเกิดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและบุคคลอื่น ผู้ให้คำปรึกษาควรวิเคราะห์ให้ออกว่าผู้ป่วยอยู่ในขั้นตอนไหนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และผู้บำบัดควรมีการตอบสนองที่เหมาะสมในขั้นตอนนั้น ๆ ก็จะทำให้ผู้ป่วยขยับไปสู่ขั้นตอนถัดไปได้ จนไปสู่การมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างมั่นคงถาวร

2. การสร้างแรงจูงใจในการบำบัด (Motivation enhancement therapy) การขาดแรงจูงใจหรือความตั้งใจเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งสำหรับการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด การเพิ่มแรงจูงใจยึดหลักสำคัญ 5 ประการ คือ DARES ให้พิจารณาถึงเป้าหมายในชีวิต และความยากลำบากที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น (Develop discrepancy) รับฟังโดยความจริงใจ ไม่ทะเลาะกับผู้ป่วย (Avoid argument) ถ้าผู้ป่วยต่อต้านให้พิจารณาว่าผู้ป่วย อาจติดอยู่ขั้นตอนของวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงในขั้นต่ำกว่าผู้บำบัดตั้งใจให้เขาอยู่ (Roll with resistance) แสดงความเข้าใจเห็นใจผู้ป่วยอย่างจริงใจ (Express empathy) และประการสุดท้าย ส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีความเชื่อมั่นในตัวเองว่า สามารถควบคุมจิตใจและควบคุมสถานการณ์เพื่อไม่ใช้ยาได้ (Support self-efficacy)

3. กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ (Learn theory) กลุ่มนี้เชื่อว่า ผู้ติดยาเรียนรู้การเสพยา เป็นรูปแบบการคลายทุกข์ หรือหาความสุขชนิดหนึ่ง การบำบัดจึงเน้นการเรียนรู้ใหม่ มีการวางแผนการเรียนรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ มีการเสริมแรงเมื่อเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ หรือการลงโทษเพื่อหยุดพฤติกรรมเดิม เน้นการควบคุมตนเอง เรียนรู้การสร้างเงื่อนไขใหม่ให้ชีวิต การเรียนรู้ใหม่อย่างเป็นระบบนี้ถูกกำหนดไว้ในกิจกรรมบ้าน การจัดการเวลาชีวิตประจำวัน ในบ้าน การตั้งกฎระเบียบเพื่อหยุดพฤติกรรมเดิม ไม่พึงประสงค์ กำหนดเครื่องมือในการควบคุม พฤติกรรมของสมาชิกในบ้าน หรือแม้กระทั่งกลุ่มบำบัดบางกลุ่ม เช่น กลุ่มให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง ที่เน้นการฝึกอย่างเป็นระบบ เช่น ฝึกการปฏิเสธ ฝึกการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ฝึกการจัดกับภาวะอารมณ์ที่เป็นลบ

4. ทฤษฎีผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Client-centered approach) คาร์ล โรเจอร์ มีแนวคิดพื้นฐานมาจากจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยมและปรัชญาภาวะนิยมที่เชื่อว่ามนุษย์มีศักดิ์ศรี มีคุณค่า มีแรงจูงใจที่จะทำดีและพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จได้ตามศักยภาพแห่งตน ให้ความสำคัญกับอัตมโนทัศน์ อารมณ์ ความรู้สึก และสภาวะปัจจุบันของสมาชิก การนำทฤษฎีนี้ มาใช้มีเป้าหมายเพื่อเป็นการช่วยให้ผู้ป่วยเข้าใจ ยอมรับตนเองตามความเป็นจริง สามารถตัดสินใจ เลือกรเป้าหมายในชีวิตและรับผิดชอบต่อตนเองได้ มีวุฒิภาวะและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมมากขึ้น ทฤษฎีนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกกิจกรรมบำบัด เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคล กลุ่มประคับประคอง กลุ่มพัฒนาตนเอง หรือแม้แต่กิจกรรมบ้าน

5. การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavioral therapy) กลุ่มนี้ เน้นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การรับรู้ ปัญญา เพื่อที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เหตุผลของการใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ของผู้ป่วยเชื่อว่าผู้ติดยาเสพติด จะบิดเบือนความคิด ของตนเองอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้แก่ การหาเหตุผลอ้างอิงตามใจชอบ การเลือกรับรู้และสรุปข้อมูล การสรุปข้อมูลเกินกว่าเหตุ ซึ่งต่อมาการบิดเบือนนั้น อาจเกิดขึ้นจนเป็นอัตมโนทัศน์ ยกแก่การควบคุม เช่น การใช้ยาจะเลิกเมื่อไหร่ก็ได้ เลิกได้ด้วยตัวเอง การปฏิเสธการรักษา การนำกลุ่มทฤษฎีมาใช้ในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ใช้ทั้งกระบวนการบำบัด และการนำเทคนิคมาใช้กระบวนการบำบัดที่นำแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีการปรับพฤติกรรม ทางปัญญามาใช้คือการสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Participatory learning) ให้ผู้ป่วย ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระดมสมองทดลองปฏิบัติ และสรุปความรู้ที่ได้จากการดำเนิน กิจกรรม

ส่วนเทคนิคในกลุ่มปรับพฤติกรรมทางปัญญา นำมาใช้ในกลุ่มพัฒนาตนเองที่เน้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเสพยา เช่น กิจกรรมบำบัดทางปัญญา (Cognitive therapy)

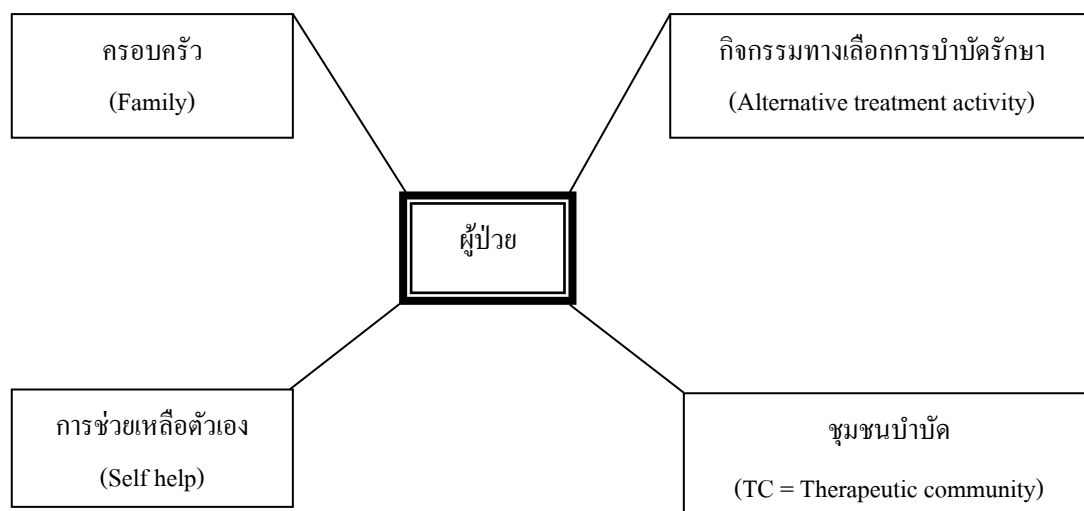
โดยการวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของการเสพยา (Advantage-disadvantage analysis) การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational-emotive therapy หรือ RET) การจัดการปัญหา (Problem-solving therapy) การฝึกจัดการอารมณ์และความเครียด (Stress management training) การฝึกควบคุมตนเอง (Self-control training) เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบ FAST MODEL

และหลักสูตรทางทหาร

แนวความคิดการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบเข้มข้นทางสายใหม่ เน้นกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ให้สามารถกลับคืนสู่สภาพร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็งและมั่นคง โดยมีครอบครัว เป็นหลักสำคัญที่มาให้มีส่วนร่วมในกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ตั้งแต่เริ่มต้น การบำบัดรักษาจนกระทั่งสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งผู้ป่วยและครอบครัว ซึ่งมีเจ้าหน้าที่บำบัดรักษาเป็นผู้ช่วยเหลือ ชี้แนะและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคมและชุมชน

การดำเนินการนั้น ได้นำองค์ประกอบ 4 ด้าน มาดำเนินการ ได้แก่ ครอบครัว (F: Family) กิจกรรมทางเลือกในการบำบัดรักษา (A: Alternative treatment activity) การช่วยเหลือตนเอง (S: Self help) และชุมชนบำบัด (T.C. Therapeutic community)

ภาพที่ 4 องค์ประกอบการบำบัดฟื้นฟูแบบเข้มข้นทางสายใหม่ Fast model (กรมคุมประพฤติ, 2557)

F: Family ครอบครัวมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นการบำบัดรักษา และรับผิดชอบดูแลควบคู่ไปกับการอยู่ในครอบครัว สังคม ชุมชนตามสภาพที่เป็นอยู่จริงวิธีการดำเนินการ

1. การเตรียมครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์
 - 1.1 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา เช่น การมาร่วมกิจกรรม การทำความเข้าใจในรูปแบบการบำบัดรักษา ฯลฯ
 - 1.2 เพื่อช่วยให้การบำบัดรักษาได้ผลดียิ่งขึ้น
2. Family education เป็นวิธีการของการจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการปูพื้นฐานความรู้ที่ครอบครัวจะต้องทราบ โดยมีวัตถุประสงค์
 - 2.1 เพื่อให้ครอบครัวมีความรู้ เจตคติ ทักษะ ในด้านการป้องกัน และการบำบัดรักษายาเสพติด
 - 2.2 เพื่อให้ครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว
 - 2.3 เพื่อให้ครอบครัวสามารถเฝ้าระวังปัญหาการติดยาเสพติดระดับครอบครัวได้
3. Family counseling การให้คำปรึกษาครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์
 - 3.1 เพื่อให้ครอบครัวได้ระบายความรู้สึก
 - 3.2 เพื่อให้ครอบครัวช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เนื่องจาก มีประสบการณ์เดียวกัน
 - 3.3 เพื่อช่วยให้ครอบครัวมีบทบาทที่กระตือรือร้นในการช่วยเหลือให้ผู้ป่วยกลับสู่สังคมได้อย่างเหมาะสม
4. Family therapy เป็นวิธีการบำบัดที่รวมเอาบุคคลที่มีความสัมพันธ์ ความผูกพัน ในฐานะเป็นครอบครัวเข้าร่วมด้วย โดยมีวัตถุประสงค์
 - 4.1 เพื่อจัดความขัดแย้งภายในครอบครัวและให้ครอบครัวมีพลัง ในการแก้ปัญหา
 - 4.2 เพื่อจัดระบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสมขึ้นมาใหม่ในครอบครัว
5. Walk rally กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว เป็นการทำงานร่วมกัน หรือเป็นการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะมีประสิทธิภาพได้ขึ้นอยู่กับการทำงานที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานกิจกรรม ดังนี้
 - 5.1 มีเป้าหมายร่วมกัน
 - 5.2 มีการวางแผน
 - 5.3 มีการยอมรับและเห็นความสำคัญซึ่งกันและกัน
 - 5.4 มีความเข้าใจกัน
 - 5.5 มีการเสียดสี

A: Alternative treatment activity ใช้กิจกรรมทางเลือกในการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมกับผู้ป่วยตามสภาพความเป็นจริงของผู้ป่วย

6. วัตถุประสงค์

6.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ป่วย

6.2 เพื่อให้ผู้ป่วยได้แสดงออกถึงสิ่งที่ตนเองสนใจในด้านต่าง ๆ

ได้อย่างเหมาะสม

6.3 เพื่อให้ผู้ป่วยได้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

7. ประกอบด้วย

7.1 ชมรมที่ฉันสนใจ เป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ป่วยได้พัฒนาความสามารถ ความสนใจเฉพาะตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพด้วยความสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อาทิ เกษตรจัดสวน เคมีภัณฑ์ การอาหาร สิ่งประดิษฐ์ และการตัดเย็บ

7.2 การฝึกคลายความเครียด อาทิ การฝึกสมาธิ กลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมเข้าจังหวะ และกีฬาสัมพันธ์ ฯลฯ

7.2.1 การบำบัดด้วยยา

7.2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

7.2.3 อาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ อาสาป้องกันยาเสพติด

7.2.4 การศึกษา

7.2.5 กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต

S: Selfhelp ใช้กระบวนการให้ผู้ป่วยมีการเรียนรู้และบำบัดรักษาทาง กาย จิต สังคม สามารถมีพลังจิตใจเข้มแข็ง โดยปรับสภาพทั้งพฤติกรรม เจตคติ ความรู้สึก และการสร้างสัมพันธ์ ภาพจนสามารถอยู่ได้อย่างปกติสุข และปลอดภัย

8. ประกอบด้วย

8.1 การบันทึกและรายงาน เป็นการบันทึกเรื่องราวหรือข้อมูลต่างที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย

8.2 การสำรวจตนเอง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถใช้ความลาดทางอารมณ์ในการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตระหนักเกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ

8.3 การตั้งเป้าหมายในชีวิต ให้ผู้ป่วยสามารถพัฒนาตนเองโดยตนเอง (นำตนเองได้) ฝึกทักษะการตั้งเป้าหมายชีวิต

8.4 ทักษะการปฏิเสธ ผู้ป่วยสามารถปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนไปใช้สารเสพติดได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิเสธ

8.5 ทักษะการควบคุมตนเอง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถรับรู้และบอกถึงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ ควบคุมอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ฝึกทักษะการควบคุมอารมณ์

8.6 ทักษะการสร้างแรงจูงใจใส่สัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถวิเคราะห์และเตือนตนเองได้ ฝึกทักษะการให้กำลังใจตนเองและผู้อื่น

8.7 ทักษะในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถอดทนรอคอยและแก้ไขอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

8.8 ทักษะในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

8.9 การสร้างวินัยให้ตนเอง ระเบียบสำหรับกำหับพฤติกรรมให้เป็นแบบแผน อันหนึ่งอันเดียวกับการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือแม้แต่ในครอบครัวต้องมีระเบียบเป็นตัวกำหนดให้เกิดความสุขการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ในการบำบัดรักษาแบบ (Fast model) จึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบให้ผู้ป่วยยึดถือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นการสร้างวินัยให้เกิดขึ้น

ชุมชนบำบัด (T: Therapeutic community) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนบำบัด คือ กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยอาศัยกลุ่มเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญ

9. เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการชุมชนบำบัด

9.1 การเตือนสติและให้กำลังใจ เป็นเครื่องมือเบื้องต้นในกระบวนการชุมชนบำบัด สมาชิกผู้เข้ารับการบำบัดทุกคน มีหน้าที่ต้องคอยดูแลและเตือนสติเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ในกรณีสมาชิกเริ่มกระทำหรือพฤติกรรมในทางลบ

9.2 การพูดคุย การพูดคุยหรือการแนะนำ ถือเป็นเครื่องมือขั้นพื้นฐาน ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้เข้ารับการบำบัดผู้พูดคุยหรือแนะนำควรเป็นสมาชิกเก่า และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมที่จะพูดคุยหรือให้คำปรึกษาประเด็นที่พูดคุยหรือนำ ควรจะต้องมีความเหมาะสม

9.3 การว่ากล่าวตักเตือนเป็นเครื่องมือในการกำกับตรวจตรา เพื่อมิให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องหรือขัดต่อหลักการปรัชญา หรือ ระเบียบวินัยของศูนย์ฯ หากตรวจพบจะต้องรีบดำเนินการแก้ไขทันทีเพื่อให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทันที

9.4 การทำทัณฑ์บน เป็นกระบวนการลงโทษสมาชิกผู้เข้ารับการบำบัด เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกรณีกระทำผิดระเบียบ วิธีการทำทัณฑ์บนกระทำด้วยวาจา ในรูปแบบเป็นคณะกรรมการ ประกอบด้วยสมาชิก 2-4 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ หรือที่ปรึกษา 1 คน

ร่วมเป็นคณะกรรมการทำทัณฑ์บน จะมีลักษณะเป็นการกล่าวคำหุ้คดีเตียน ตักเตือน การสอบถาม หรือไต่สวนให้สมาชิกที่ถูกดำเนินคดี

9.5 การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการลงโทษในกระบวนการชุมชนบำบัดแต่เพียงไม่ใช่ คำว่าลงโทษ เพราะจะก่อให้เกิดแรงต้านทานจากความรู้สึกหรือพฤติกรรมของสมาชิกระดับ การกำหนดให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมีแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความประพฤติที่ต้องการแก้ไข เปลี่ยนแปลง มีลักษณะอำนาจบังคับเพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้วยตนเอง และแก้ไขปรับปรุงตนเอง

10. หลักสูตรทางทหารและการดำเนินการ

10.1 การฝึกทหาร

10.1.1 การบริหารร่างกายแบบวิธีการฝึกทหาร เพื่อให้มีความรู้และสุขภาพ ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง

10.1.2 การอยู่ร่วมกันในสังคมอันก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

10.1.3 การฝึกตามระเบียบวินัยทหาร

10.2 การบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ

10.2.1 การมีวิทยากรหรือครูมาแนะนำทางด้านจิตบำบัดในการปฏิบัติตัวทำให้เกิด ความมั่นใจ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง

10.2.2 การร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้รู้สึกตัวเองมีคุณค่า สบายใจ และได้รับการ ขอมรับจากกลุ่มตลอดทั้งจัดให้มีการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะ

10.2.3 การทำกิจกรรมเร็นแรงและพักผ่อนหย่อนใจผ่อนคลายความตึงเครียด

10.2.4 การสัมมนากลุ่มทำให้เกิดแนวทางแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้

10.3 การพัฒนาจิตใจ

10.3.1 การฝึกทดสอบกำลังใจเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและพัฒนากำลังใจ ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

10.3.2 การอบรมศีลธรรมตามหลักพุทธศาสนาและการพัฒนาจริยธรรม รวมทั้งการฝึกสมาธิทำให้จิตใจสงบและมีความสุข

10.3.3 ฝึกให้มีความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรต่อผู้มีปัญหาและความทุกข์ใจ และมีปัญหา

10.3.4 การปฏิบัติตนตามกรอบรมศีลธรรมโดยให้ถือศีล 5

10.4 การเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์

โดยจัดให้มีการเรียนรู้การดำเนินชีวิตจากบุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จทำ

ให้มีกำลังใจต่อผู้ป่วยสรรคในภายภาคหน้าได้และการมีชีวิตและอนาคตที่ดีโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติด

10.5 การฝึกวิชาชีพ จัดหาวิทยากรมาทำการฝึกอบรมหลักสูตรเบื้องต้น

10.5.1 ช่างเชื่อม

10.5.2 ช่างซ่อมเครื่องยนต์เล็ก

10.5.3 ช่างไม้

10.5.4 การเกษตร

10.6 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

10.6.1 การไปดูงานนอกสถานที่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

10.6.2 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง

มากขึ้น

10.7 การประเมินผล

มีการติดตามและประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติ ตลอดทั้ง การสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลไว้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงในการดำเนินงานต่อไป

ประวัติความเป็นมาของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.

บันทึกจดหมายเหตุ ร.2 พัน.1 รอ.ประจำเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 (2549)

ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองจังหวัดปราจีนบุรี ได้เริ่มก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ตามประกาศกระทรวงยุติธรรม โดยใช้อาคารโรงนอนของทหารในการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยผู้เสพยาเสพติด ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี, พื้นที่จังหวัดใกล้เคียง และในปัจจุบันเปิดรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูจากทั่วประเทศ ซึ่งลักษณะของตัวอาคารที่ใช้เป็นอาคารปูน 2 ชั้น ประกอบด้วย

1. ด้านบนเป็นโรงนอน สามารถรองรับผู้ป่วยได้จำนวน 120 เตียง
2. ด้านล่างเป็นห้องสำหรับการสอบอบรมและใช้ในการรับประทานอาหาร

ความเป็นมา

โดยในการบำบัดรักษาผู้เข้ารับการบำบัดในเบื้องต้น (ในปีแรกในการดำเนินการ) ได้รับผู้ป่วยยาเสพติด จากจังหวัดปราจีนบุรีเท่านั้น (จำนวน 97 นาย) โดยกองทัพบกได้ประสานงานกับหน่วยงานพหุภาคี ในการจัดทำหลักสูตรในการบำบัดฟื้นฟู โดยอาศัยหลักการในการบำบัดฟื้นฟูของสถาบันรัชฎรัักษ์ และได้ทำการรับตัวผู้เข้ารับการบำบัดจากผ่านจาก สำนักงานคุมประพฤติภาค 2 โดยเปิดรับผู้ป่วยจากจังหวัดปราจีนบุรี, จังหวัดนครนายก, จังหวัดชลบุรี, จังหวัดฉะเชิงเทรา,

จังหวัดจันทบุรี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 97 นาย
2. ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549-ปี พ.ศ. 2558 จำนวน ปีละ 120 นาย

โดยดำเนินการแก้ไขปัญหาในการเปิดรับตัวผู้เข้ารับการบำบัดเพื่อให้สามารถเปิดรับผู้ป่วยเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู โดยทำการเปิดรับเป็นรุ่น ๆ ละ 60 นาย ห่างกันทุก 2 เดือน และทำการจัดระบบในการบำบัดให้มีรุ่นพี่ที่เข้ามารับการบำบัดฟื้นฟูก่อนเป็นพี่เลี้ยง และเป็นผู้ช่วยเหลือครูฝึก ในกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งในการจัดทำระบบนี้ทำให้กรมคุมประพฤติ และกองทัพบก จัดให้เป็นศูนย์บำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นศูนย์การบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ ในการบำบัดฟื้นฟูระบบที่ปกครองน้องของประเทศไทย

นอกจากนี้ยังสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูให้กับ ปปส.ภาค.1 และ ปปส.กทม.

ในหลักสูตรค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (การบำบัดแบบควบคุมตัวโดยวิธีการบังคับบำบัด) หลักสูตร 5 วัน, 10 วัน และ 45 วัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระยะเวลา 6 เดือน (ผู้ต้องโทษ) ปี พ.ศ. 2545 จำนวน 200 คน ผู้หญิง (ปปส.กทม.)
2. โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระยะเวลา 6 เดือน (ผู้ต้องโทษ) ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 200 คน (ผู้หญิง (ปปส.กทม.))
3. โครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ระหว่างวันที่ 9-13 กันยายน พ.ศ. 2551 หลักสูตร 5 วัน ผู้เข้ารับการบำบัด จำนวน 131 นาย (ปปส.กทม.)
4. โครงการฝึกอบรมผู้เสพระยะรอการตรวจพิสูจน์ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม-3 กันยายน พ.ศ. 2551 หลักสูตร 10 วัน ผู้เข้ารับการบำบัดจำนวน 100 นาย (ปปส.ภ.1)
5. โครงการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสมรรถภาพผู้เสพ/ ผู้ติดยาเสพติด ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ระหว่างวันที่ 3 มีนาคม-17 เมษายน พ.ศ. 2552 หลักสูตร 45 วัน จำนวน 201 นาย
6. โครงการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสมรรถภาพผู้เสพ/ ผู้ติดยาเสพติด ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม-3 มิถุนายน พ.ศ. 2552 หลักสูตร 45 วัน จำนวน 200 นาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนิรุช สวัสดิ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรนายทหารอาวุโส พ.ศ. 2548 ของสถาบันวิชาการ ทหารเรือชั้นสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรนายทหาร

อาวุโส พ.ศ. 2548 โดยใช้รูปแบบ การประเมินของ สดฟเฟลบีม ศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหาร และอาจารย์หลักสูตรนายทหาร ออาวุโส รวมถึง นายทหารนักเรียนหลักสูตรนายทหารอาวุโส รุ่นที่ 38 รวม จำนวนทั้งสิ้น 123 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า

1. ด้านบริบท ผู้บริหารอาจารย์และนายทหารนักเรียน มีความเห็นว่า วัตถุประสงค์ ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยรวมมีความเหมาะสม ในระดับมาก
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น อาจารย์และนายทหารนักเรียน มีความเห็นว่า สถานที่เรียน ห้องสมุดตำรา และเอกสาร และสื่อการสอนประกอบหลักสูตร โดยรวมมีความเหมาะสม ในระดับมาก ส่วนอาจารย์มีความเห็นเกี่ยวกับการเรียนของนายทหารนักเรียน โดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก รวมทั้งนายทหารนักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ และอาจารย์ที่ปรึกษา การทำข้อพิจารณาฝ่ายอำนาจการ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก
3. ด้านกระบวนการผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร โดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก รวมทั้งผู้บริหารอาจารย์ และนายทหารนักเรียน มีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยรวมมีความเหมาะสม ในระดับมาก
4. ด้านผลผลิต นายทหารนักเรียนมีความเห็นว่าระดับความรู้ และทักษะ และความสามารถที่ได้รับจากหลักสูตร โดยรวมมีความเหมาะสม ในระดับมาก

กฤษพล เรียงเล็กจังก์ (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการชุมชน ทหารเข้มแข็งของหน่วยงานกองเรือยุทธการ ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินโครงการชุมชนทหาร เข้มแข็ง กองเรือยุทธการในภาพรวม ประสบผลสำเร็จระดับน้อย สำหรับความเข้มแข็งของชุมชน รายด้านในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนอยู่ในระดับน้อย พบว่า ความสำเร็จในการระดมทุนยังมีน้อย มิติความมั่นคงปลอดภัยอยู่ในระดับมาก พบว่า เกิดความร่วมมือมากขึ้น ทำให้ อาชญากรรม ในชุมชนลดลง มิติการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน อยู่ในระดับมาก พบว่า ประชาชนมีความร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชุมชนเอง มากขึ้น และมีความรักและหวงแหนชุมชนอยู่ในระดับน้อย พบว่า กิจกรรมเพื่อส่งเสริมโครงการ เกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ยังมีน้อย

จากข้อค้นพบดังกล่าว มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ รัฐบาลควรส่งเสริมนโยบาย การสร้างความเข้มแข็งในชุมชนร่วมกับเหล่าทัพ อย่างต่อเนื่องโดยกองเรือยุทธการควรได้

มีการประสานงานกับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมสนับสนุนโครงการดังกล่าว ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ คือ คณะทำงานโครงการควรเพิ่มความถี่ในการพบปะ ชุมชน เข้าร่วมประชุม และร่วมกิจกรรมระหว่างสมาชิกชุมชน ควรเพิ่มการฝึกอบรมให้กับวิทยากร กระบวนการ และผู้นำชุมชนของกองเรือยุทธการควบคู่กับการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ ในโครงการส่วนข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ คือ ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาเปรียบเทียบโครงการ ชุมชนทหาร เข้มแข็งในหน่วยงานอื่น ๆ ของกองทัพ รวมถึงผลกระทบต่อเนื่องทุกด้าน จากการดำเนินโครงการ

วิโรจน์ วงแก้วหิรัญ (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม นักเรียนนักร้องน้ำจุ่มชั้นต้น หน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการกองทัพเรือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลหลักสูตร ฝึกอบรมนักเรียนนักร้องน้ำจุ่มชั้นต้น ของโรงเรียนสงครามพิเศษทางเรือ หน่วยสงคราม พิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ ในด้านความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ ความเหมาะสมของปัจจัย ที่เอื้อต่อการฝึกอบรม การคัดเลือกบุคคลเข้ารับการฝึกอบรม เทคนิคการ ฝึกอบรม การวัดประเมินผล และคุณภาพของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยทำการศึกษาจากกลุ่มประชากร คือ ครูฝึก จำนวน 12 คน หัวหน้าชุดปฏิบัติการพิเศษ จำนวน 5 คน และกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ผ่านการ ฝึกอบรมในหลักสูตรดังกล่าว จำนวน 95 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ

ผลการศึกษา พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจำนวนเวลาฝึกอบรมตามโครงสร้าง รายวิชา โครงสร้างเนื้อหาภาคทฤษฎี และการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการฝึกอบรมมีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรภาคปฏิบัติเทคนิคการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกอบรมมีความเหมาะสม

ในระดับน้อย ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังพบข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคสมัย ควรได้รับการจัดสรรงบประมาณ เพิ่มเติมรวมทั้ง เพิ่มจำนวนครูฝึกและควรเพิ่มองค์ประกอบการ ประเมินจิตด้านพิสัย ในเรื่องความ รับผิดชอบ และความมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วย

นพดล อ้ายโป่ง (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิศวกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผ่านการประเมินแบบ CIPP Model โดยสามารถอธิบายรายละเอียดได้ว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิศวกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรม อุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความสอดคล้อง และเป็นที่ต้องการสังคมไทย โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมและชัดเจน สามารถนำไป

ประยุกต์ปฏิบัติได้ในชีวิตจริงสถานการณ์จริง ด้านปัจจัยเบื้องต้นซึ่งได้แก่ คุณสมบัติของอาจารย์ มีตำแหน่งทางวิชาการจัดอยู่ในลำดับขั้น D แต่มีคุณสมบัติของอาจารย์ด้านวุฒิการศึกษาอยู่ในลำดับขั้น A และผลงานทางวิชาการจัดอยู่ในลำดับขั้น A ในขณะที่คุณสมบัตินักศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ทุกประการ ขณะที่การแบ่งภาระงานและทรัพยากรมีความเหมาะสมและเพียงพอ มีคุณภาพอยู่ในระดับที่ดี และยิ่งไปกว่านั้นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมกับความคาดหวังของมหาบัณฑิตและนักศึกษา ขณะที่การแบ่งภาระงานและทรัพยากรมีความเหมาะสมและเพียงพอ มีคุณภาพอยู่ในระดับที่ดี และยิ่งไปกว่านั้นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมกับความคาดหวังของมหาบัณฑิตและนักศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นกระบวนการสอบวิทยานิพนธ์อยู่ในลำดับขั้น A ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม อย่างไรก็ตามด้านผลผลิตของหลักสูตรซึ่งแสดงผลถึงผู้สำเร็จการศึกษาจัดอยู่ในลำดับขั้น C ระดับผลการศึกษเฉลี่ยของมหาบัณฑิตส่วนใหญ่เท่ากับ หรือมากกว่า 3.25 คุณลักษณะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ธงชัย งามะพันธ์ (บทคัดย่อ, 2550) ได้วิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรนักเรียนจำ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ พ.ศ. 2547 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP model) ของ สตีฟเฟลปป์ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ในการประเมินหลักสูตร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน นักเรียนจำ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 225 คน โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษา พบว่า ด้านบริบท ครูผู้สอน นักเรียนจำ และผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและโครงสร้างของหลักสูตร โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้น ครูผู้สอน นักเรียนจำและผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ความพร้อมของครูผู้สอน ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน ความพร้อมของอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก สำหรับความพร้อมของนักเรียนจำ ครูผู้สอนเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อย ส่วนนักเรียนจำ และผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ด้านกระบวนการ ครูผู้สอน นักเรียนจำและผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าการเรียนการสอน การบริหารและจัดการหลักสูตรการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านผลผลิต ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ข้อเสนอแนะในการประเมินหลักสูตร ควรเน้นการศึกษาทางด้านวิชาชีพตามพรรค-เหล่า

และเน้นการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย ตามวิทยาการสมัยใหม่ และเพียงพอต่อความต้องการ

ธีรศักดิ์ ทองนิล (บทคัดย่อ, 2550) ได้วิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติใน ทะเลขของนักเรียนจำพหหารเรือ โรงเรียนชุมพลทหารเรือกรมยุทธศึกษาทหารเรือโดยการประเมิน หลักสูตรใช้ CIPP model มีการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการผลิต และด้านผลผลิต ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) ผู้บริหาร จำนวน 18 คน (2) ครูฝึก จำนวน 22 คน (3) นักเรียนจำ จำนวน 150 คน (4) ผู้ร่วมงานของผู้สำเร็จ การศึกษา จำนวน 120 คน รวมทั้งสิ้น 310 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติใน ทะเลขของนักเรียนจำ โรงเรียน ชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน ผลผลิตมีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด ด้านบริบทและด้านกระบวนการ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านปัจจัยเบื้องต้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านบริบท พบว่า ปรัชญาของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด นโยบายของ ทร. และ กท. มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โครงสร้างของหลักสูตรเนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ควรปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านปัจจัยเบื้องต้น องค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการฝึก พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ควรปรับปรุง เรื่องเครื่องมือ/ อุปกรณ์ ประกอบการฝึกให้มีความเหมาะสมทันสมัย ด้านกระบวนการ พบว่า ด้านกระบวนการผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ควรให้มีการประเมินผลครูฝึกทุกครั้ง ที่มีการฝึกแทนการประเมินแบบสุ่ม ด้านผลผลิต พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด กองทัพเรือสามารถใช้ประโยชน์จากผู้จบหลักสูตรนี้

สิริพร แดงทองคำ (บทคัดย่อ, 2550) ได้วิจัยเรื่องมาตรการปรับ โครงสร้างหนี้สิน ภาคประชาชน กรณีสินเชื่อส่วนบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงานของมาตรการ การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดตามแบบประเมินผล โครงการซีปป (CIPP model) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานของ มาตรการปรับ โครงสร้างหนี้สินภาคประชาชน กรณีสินเชื่อส่วนบุคคลเพื่อประเมินผล ความเหมาะสมในการดำเนิน โครงการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ปัจจัยนำเข้าแนวทางวิธี ปฏิบัติงาน ผลผลิตผลกระทบจากการดำเนินงาน ตามมาตรการปรับ โครงสร้างหนี้เพื่อเสนอแนะ แนวทางในการแก้ไขมาตรการปรับ โครงสร้างหนี้สินภาคประชาชน ผลการศึกษา พบว่า ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ความสมบูรณ์ความชัดเจน ความสอดคล้องของ โครงการถูกหนี้

ซึ่งเข้าร่วมมาตรการก็ได้รับผลดีจากการเข้าร่วม เนื่องจากทำให้ลูกหนี้หลุดจากสถานการณ์ เป็นลูกหนี้ NPL ส่วนของธนาคารที่เป็นเจ้าหนี้จะรายได้กลับ คืนมาแต่ก็ไม่ได้มีผลกระทบต่อนี้ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารเนื่องจากลูกค้าที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมมาตรการไม่มาก ในด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ ในด้านความรู้ความสามารถ ของพนักงาน ความสามารถในการบริหารโครงการและความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากเป็นพนักงานฝ่ายสินเชื่อ ซึ่งมีความชำนาญในการติดต่อกู้ยืมอยู่แล้ว โดยไม่ต้องมีงบประมาณเพิ่มเติม แต่กลับเป็นรายรับ ทางบัญชีของทางธนาคาร ในด้านกระบวนการ ในด้านการกำหนดขอบเขต ด้านกำหนดภาระหน้าที่ ด้านกำหนดผู้รับผิดชอบ ด้านการกำหนด ขั้นตอน ด้านความชัดเจน การกำหนดในรายละเอียด ของหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาต่าง ๆ มีความสอดคล้องเนื่องจากหน้าที่ต่าง ๆ เป็นหน้าที่ประจำ ที่พนักงานฝ่ายสินเชื่อปฏิบัติอยู่แล้ว อาจจะมีข้อกำหนดในเรื่องของระยะเวลาในการรายงาน ผลการดำเนินงาน ในด้านผลกระทบ ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของธนาคารออมสิน เพราะถือว่าเป็นความเสี่ยงในการพิจารณา สินเชื่อและไม่กระทบต่อนโยบายการลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของสถาบันการเงิน ที่เข้าร่วมโครงการและไม่เกิดการเสียนโยบายทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่เข้าร่วมมาตรการ เพราะมาตรการเช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก

พศิน บัวหุ้ง (2551) ได้วิจัยเรื่องประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านการเขียนโรงเรียน บ้านหนองพลวง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผลการประเมิน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัดประเด็นการประเมินทุกประเด็น ของโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทั้งสิ้นกล่าว คือ

1. ผลการประเมินสภาวะแวดล้อมของโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ และสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับกิจกรรม และความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ ในการดำเนินโครงการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก
2. ผลการประเมินความเหมาะสมปัจจัยนำเข้าของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นตัวชี้วัดย่อย ทั้งแผนในการดำเนินการด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านงบประมาณ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากทุกด้าน
3. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งตัวชี้วัด ด้านการดำเนินการตามแผน และตัวชี้วัดด้านการปฏิบัติ กิจกรรมของ โครงการผ่านเกณฑ์ ที่กำหนดและมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ความก้าวหน้าปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการพบปัญหาห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนและหนังสือที่มีไม่หลากหลายนักเรียนอ่านหนังสือเฉพาะเวลาที่อยู่โรงเรียนเท่านั้น แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนางานโรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือเพิ่มขึ้น จัดกิจกรรมขอรับบริจาคหนังสือผ้าป่า หนังสือจัดตั้งครูหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่แทนครูในการตรวจตราการอ่านหนังสือของนักเรียนในขณะที่อยู่ที่บ้านจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเขียนเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น เช่น ประกวดหนังสือทำมือประกวด การอ่าน การเขียน กิจกรรมริสอร์ท การศึกษากิจกรรม จัดป้ายนิเทศ กิจกรรมอ่านหนังสือให้ฟัง

4. ผลผลิตของโครงการ

4.1 การประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในปีที่ดำเนินโครงการ พบว่า ผลการประเมินโดยรวม อยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัดด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ตัวชี้วัดด้านครูผู้สอน และตัวชี้วัดด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ พบว่า ผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตัวชี้วัดทั้งด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปรากฏว่า ผลการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการสูงกว่าระหว่างดำเนินโครงการ โดยด้านผู้บริหารสูงกว่าในระดับปานกลาง ด้านครูผู้สอนสูงกว่าในระดับมากอย่างยิ่ง และด้านผู้เรียนสูงกว่าในระดับมาก

4.2 การประเมินความสามารถการอ่านและการเขียนของนักเรียนปีการศึกษา พ.ศ. 2550 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวงอ่านออกเขียนได้คิดเป็นร้อยละ 98.33 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งการอ่านและการเขียนปีการศึกษา พ.ศ. 2551 ผลการประเมิน พบว่า นักเรียนอ่านออกเขียนได้คิดเป็นร้อยละ 100 นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านเขียนเพิ่มขึ้น เป็นที่น่าพอใจเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา พ.ศ. 2548-2551

4.3 การประเมินคุณลักษณะและพฤติกรรมกรรมการอ่านการเขียนของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการส่งเสริมการอ่าน การเขียน พบว่า พฤติกรรมการอ่าน การเขียน ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวงมีพัฒนาการในระดับพอใช้ โดยครูผู้สอนประเมินให้ไ้ระดับดี ส่วนผู้ปกครองประเมินให้ไ้ระดับพอใช้

4.4 ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปีที่ดำเนินโครงการผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปีที่สิ้นสุดโครงการ ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินปรากฏว่าหลังสิ้นสุดโครงการค่าเฉลี่ยสูงกว่าระหว่างดำเนินโครงการในระดับปานกลาง ผู้ปกครองนักเรียนนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจ กับผลการดำเนินโครงการ

ส่งเสริมการอ่านการเขียนโรงเรียนบ้านหนองพลวง

จุฑาทิพย์ จันทร์เรือน (2552) ได้วิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ปรับปรุง พ.ศ. 2543) โดยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยในการประเมิน ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด และประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความสอดคล้องเหมาะสม โดยโครงสร้างหลักสูตรมีความชัดเจนสามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติได้ในการทำงานจริง แต่ด้านปัจจัยเบื้องต้น ซึ่งได้แก่ คุณสมบัติของอาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการจัดอยู่ในลำดับชั้น D แต่มีคุณสมบัติของอาจารย์ด้านวุฒิการศึกษาอยู่ในลำดับชั้น A และผลงานทางวิชาการจัดอยู่ในลำดับชั้น A ในขณะที่คุณสมบัตินักศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ทุกประการ ขณะที่การแบ่งภาระงานและทรัพยากรมีความเหมาะสมและเพียงพอ มีคุณภาพอยู่ในระดับที่ดี และยิ่งไปกว่านั้น ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมกับ ความคาดหวังของมหาบัณฑิตและนักศึกษา ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการสอบวิทยานิพนธ์อยู่ในลำดับชั้น A ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม อย่งไรก็ตามด้านผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งแสดงผลถึงผู้สำเร็จการศึกษาจัดอยู่ในลำดับชั้น C เท่านั้น ซึ่งระดับผลการศึกษาเฉลี่ยของมหาบัณฑิตส่วนใหญ่เท่ากับหรือมากกว่า 3.25 และใช้เวลาสำเร็จการศึกษาไม่เกิน 2 ปี 1 เทอมการศึกษาปกติ

อิทธิพล ริ่มประพันธ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประเมินโครงการครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปป (CIPP model) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินโครงการประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 96 คน นักเรียนชั้น ป. 4-5-6 จำนวน 291 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป. 4-5-6 จำนวน 294 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินปรากฏว่าผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การดำเนินการของโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี ปีการศึกษา 2554 ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้านในระดับมากที่สุดได้ ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อม ของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมของการดำเนินโครงการนี้ มีความเหมาะสมในระดับมาก (4.07)

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี ผู้บริหารและครูเห็นว่าด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการนี้มีความเหมาะสมในระดับมาก (3.64)

3. ด้านกระบวนการของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่าด้านกระบวนการของการดำเนินการตามโครงการนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (4.30)

4. ด้านผลผลิตของของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นตรงกันว่าผลผลิตของการดำเนินการตามโครงการนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (4.14)

5. ด้านผลกระทบ ของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความเห็นตรงกันว่าผลกระทบของการดำเนินการตามโครงการนี้อยู่ในระดับมาก (4.02)

6. ด้านความพึงพอใจ

6.1 ความพึงพอใจต่อการแจกหนังสือเรียนฟรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการแจกหนังสือเรียนฟรีอยู่ในระดับมาก (4.13)

6.2 ความพึงพอใจต่อการแจกค่าอุปกรณ์การเรียนฟรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการแจกค่าอุปกรณ์การเรียนอยู่ในระดับมาก (4.15)

6.3 ความพึงพอใจต่อการแจกค่าเครื่องแบบนักเรียน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการแจกค่าเครื่องแบบนักเรียนอยู่ในระดับมาก (4.08)

7. ข้อเสนอแนะ ของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองต่อการดำเนินการโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ มีพอสรุปได้ดังนี้

7.1 รัฐบาลควรดำเนินการ โครงการนี้อย่างต่อเนื่องเพราะเป็นโครงการที่ดีช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองได้

7.2 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณค่า เครื่องแบบนักเรียน และค่าอุปกรณ์การเรียนเพิ่มมากขึ้น

7.3 ควรปรับปรุงคุณภาพของหนังสือเรียนที่แจกเนื่องจากหลุดง่าย

7.4 เงินที่รัฐบาลแจกให้ผู้ปกครองเป็นค่าเครื่องแบบ และค่าอุปกรณ์การเรียนควรแจกให้ผู้ปกครองไปดำเนินการโดยอิสระไม่จำเป็นต้องหลักฐานการซื้อ

7.5 ควรแจกหนังสือแบบฝึกหัดให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

7.6 โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณค่าและค่าสำคัญของหนังสือ

เรียนฟรี ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบนักเรียนที่ได้รับว่าเงินที่รัฐจัดสรรให้กับนักเรียนนั้นมาจากที่ใด เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ได้รับ

สรุปจากงานวิจัยทั้งหมดที่เกี่ยวกับการประเมินผล จะเห็นได้ว่า การประเมินผล การดำเนินงานในแต่ละโครงการเป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานในแต่ละโครงการประสบกับปัญหาและอุปสรรคอย่างไร มีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร ซึ่งผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการสามารถนำไปช่วยในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การตัดสินใจเพื่อการวางแผน การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติและการตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ การประเมินเป็นเครื่องมือวัดความก้าวหน้า และล้มเหลวของโครงการได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้การประเมินมาเป็นกรอบแนวคิดตามแบบประเมินผลโครงการ ซิปป์ (CIPP model) ในการศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมืองกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมทั้งทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา ครูฝึกและนักเรียน ต่อการพัฒนาการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. เกณฑ์การแปลผล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บังคับบัญชาหน่วยกองพันทหารราบที่ 1 และ 2 จำนวน 4 คน ครูฝึก จำนวน 15 คน นักเรียน จำนวน 121 คน ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง (งานวิชาการ ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 สำหรับผู้บังคับบัญชาหน่วยกองพันทหารราบที่ 1 และ 2 และครูฝึก ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check-list) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ตามรูปแบบการประเมิน CIPP Model มีการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 ดร.จักรชัย ตี๋ประเสริฐสุทธิ	อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
3.2 พ.ท.ชัชวัฒน์ ศิริวัฒน์	หัวหน้าฝ่ายกำลังพล กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์
3.3 นางสาวอารีภักดี เงินบำรุง	ผู้อำนวยการส่วนประสานพื้นที่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 2

และนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of item objective congruence หรือ IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ส่วนที่มีค่าน้อยกว่า 0.5 นำไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารม้าที่ 2 กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 เท่ากับ 0.80

แบบสอบถามชุดที่ 2 เท่ากับ 0.85

ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 136 ชุด ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 ทำการเก็บข้อมูลจากบังคับบัญชาหน่วยงานกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 15 ชุด โดยเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง

1.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 ทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เข้าร่วม การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 121 ชุด โดยเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 136 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 136 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ในการประเมินค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน

เกณฑ์การแปลผล

นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เลขคณิต โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้
สูตรการหาค่าอันตรรกาค้น

$$= \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ความเหมาะสมด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า
ด้านกระบวนการ ของโครงการมี ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	ความเหมาะสมมากที่สุด
3.41-4.20	ความเหมาะสมมาก
2.61-3.40	ความเหมาะสมปานกลาง
1.81-2.60	ความเหมาะสมน้อย
1.00-1.80	ความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ด้านผลผลิต ความพึงพอใจของต่อโครงการมี ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.41-4.20	ความพึงพอใจมาก
2.61-3.40	ความพึงพอใจปานกลาง
1.81-2.60	ความพึงพอใจน้อย
1.00-1.80	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. โดยการประเมินสถานะแวดล้อมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และการดำเนินการในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของ ร.2 พัน.1 รอ. และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครูฝึก บุคลากรในกระบวนการบำบัด รวมถึงนักเรียน วิวัฒน์พลเมืองของ ร.2 พัน. 1 รอ. ที่เข้ารับการบำบัดรักษาเพื่อใช้ในการพัฒนากระบวนการในการบำบัดรักษาผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในหลักสูตร โดยผู้วิจัย ใช้แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร ครูฝึก และบุคลากร ในการประเมินผลการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. สำหรับผู้บริหาร ครูฝึก และอาจารย์ จำนวน 15 ชุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในการประเมินผลการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. สำหรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู จำนวน 121 คน ซึ่งผ่านกระบวนการในการบำบัดฟื้นฟูมาแล้ว อย่างน้อยจำนวน 2 เดือน ด้วยวิธีการทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจะนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การประเมินสถานะแวดล้อมด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต
2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของการดำเนินการในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.
3. ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.

ผลการวิเคราะห์ การประเมินสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

1. ข้อมูลทั่วไปผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และบุคลากร

ตารางที่ 1 ความถี่และร้อยละของผู้บริหาร ครูฝึก และบุคลากร ในการประเมินผลการดำเนินงาน การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	13	83.70
หญิง	2	16.30
รวม	15	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหาร ครูฝึก และอาจารย์ในการประเมินผลการดำเนินงาน การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 และเป็นเพศหญิง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30

ตารางที่ 2 ความถี่และร้อยละของกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการดำเนินงาน การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	2	13.33
ครูฝึก/ ครูผู้สอน	9	60.00
บุคลากร	4	26.67
รวม	15	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผลการดำเนินการในการจัดการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ส่วนใหญ่เป็นครูฝึก/ ครูผู้สอน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ บุคลากร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และเป็นผู้บริหาร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

ตารางที่ 3 ความถี่และร้อยละจากประสบการณ์ในการสอนในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.
จำแนกตามประสบการณ์ด้านการสอนอบรม

ประสบการณ์ด้านการสอนใน รร. วิวัฒน์พลเมือง	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	7	46.70
6-10 ปี	5	33.30
10 ปีขึ้นไป	3	20.00
รวม	15	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหาร ครูฝึก และอาจารย์ในการประเมินผลการดำเนินงาน การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1รอ.ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการสอน ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมา ประสบการณ์ในการสอน ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และน้อยที่สุด ประสบการณ์ในการสอน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

2. ข้อมูลการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ตารางที่ 4 การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านสภาวะแวดล้อม

ความเหมาะสม ด้านสภาวะแวดล้อม	ความถี่ และร้อยละ					μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการบำบัดฟื้นฟูได้อย่างชัดเจน	15 (100)	-	-	-	-	5.00	.00	มากที่สุด	1
2. หลักสูตรการฝึก (หลักสูตรใหม่) มีความเหมาะสมในการบำบัดฟื้นฟูของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ฯ	13 (86.70)	2 (13.30)	-	-	-	4.87	.35	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ความเหมาะสม ด้านสถานะแวดล้อม	ความถี่ และร้อยละ					μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
3. วัดดูประสงค์ ในการบำบัดฟื้นฟูฯ มีความเหมาะสมชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่ การปฏิบัติได้	13 (86.70)	2 (13.30)	-	-	-	4.87	.35	มากที่สุด	2
4. จัดการอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครูฝึกก่อน ที่จะได้รับมอบให้ปฏิบัติงาน ในศูนย์วิวัฒน์พลเมืองฯ	7 (46.70)	6 (40.00)	1 (6.70)	1 (6.70)	-	4.27	.88	มากที่สุด	7
5. ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองฯ ได้จัดให้มีสถานที่ เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ได้อย่างเหมาะสม เช่น โรงนอน โรงอาหาร ห้องทำกิจกรรม ฯลฯ	11 (73.30)	3 (20.00)	1 (6.70)	-	-	4.67	.62	มากที่สุด	5
6. ท่านคิดว่างบประมาณ ที่ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองฯ ได้รับมีความเพียงพอ ต่อการดำเนินกิจกรรม การฟื้นฟู	8 (53.30)	7 (46.30)	-	-	-	4.53	.52	มากที่สุด	6
7. ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองฯ ได้จัดให้มีการรักษา ความปลอดภัยของศูนย์ฯ เช่น วิทยุสื่อสาร อุปกรณ์ ให้แสงสว่างที่ดับเพลิง อุปกรณ์รักษา ความปลอดภัย	11 (73.30)	4 (26.70)	-	-	-	4.73	.46	มากที่สุด	4
รวม						4.70	.33	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินผลการการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ของ ร.2 พัน.1 รอ. ด้านสถานะแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.70$,

$\sigma = .33$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการบำบัดฟื้นฟูไว้
อย่างชัดเจน เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$, $\sigma = .00$) รองลงมา คือ หลักสูตร
การฝึก มีความเหมาะสมในการบำบัดฟื้นฟู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.87$, $\sigma = .35$)
และวัตถุประสงค์ ในการบำบัดฟื้นฟูมีความเหมาะสมชัดเจน เข้าใจงานและนำไปสู่การปฏิบัติได้
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.87$, $\sigma = .35$) ส่วนอันดับสุดท้ายคือ การจัดการอบรมให้ความรู้
เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแก่ครูฝึกก่อนที่จะได้มอบให้ไปปฏิบัติงาน
ในศูนย์วิวัฒน์พลเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.27$, $\sigma = .88$)

ตารางที่ 5 การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
ร.2 พัน.1 รอ. ด้านปัจจัยนำเข้า

ความเหมาะสม ด้านปัจจัยนำเข้า	ความถี่ และร้อยละ					μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ครูฝึก/ ครูผู้สอน และบุคลากร มีจำนวน เพียงพอ เหมาะสมกับ การดำเนินการ ในการบำบัดฟื้นฟู	5 (33.30)	4 (26.70)	2 (13.30)	4 (26.70)	-	3.67	1.23	มาก	3
2. หลักสูตรการฟื้นฟู สมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ที่กองทัพบก ดำเนินการ ทำให้ผู้ติดยาเสพติด เลิกใช้ยาเสพติด และสามารถดำเนินชีวิต ได้อย่างบุคคลทั่วไป	1 (6.70)	9 (60.00)	5 (33.30)	-	-	3.73	.59	มาก	2
3. การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ สำหรับผู้เข้ารับ การบำบัดฟื้นฟู มีความเหมาะสม	2 (13.30)	12 (80.00)	1 (6.70)	-	-	4.07	.45	มากที่สุด	1
รวม						3.82	.57	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 3.82$,
 $\sigma = .57$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

มีความเหมาะสมเป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.07, \sigma = .45$) รองลงมา คือ หลักสูตร การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่กองทัพบก ดำเนินการทำให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกใช้ยาเสพติด และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างบุคคลทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73, \sigma = .59$) ส่วนอันดับ สุดท้ายคือ ครูฝึก/ ครูผู้สอนและบุคลากร มีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับการดำเนินการ ในการบำบัดฟื้นฟู อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.67, \sigma = 1.23$)

ตารางที่ 6 การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
ร.2 พัน.1 รอ. ด้านกระบวนการ

ความเหมาะสม ด้านกระบวนการ	ความถี่ และร้อยละ					μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. มีการประชาสัมพันธ์กระบวนการ ในการบำบัดฟื้นฟูการดำเนินงาน ต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครองรับทราบ และเข้าใจในกระบวนการบำบัด ฯ	3 (20.00)	11 (73.30)	-	1 (6.70)	-	4.07	.70	มาก	4
2. การจัดการบำบัดฟื้นฟู มีครูฝึกรับผิดชอบครบทุกขั้นตอน ในการดำเนินการ	6 (40.00)	8 (53.30)	8 (53.30)	-	-	4.33	.61	มากที่สุด	2
3. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ จัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพการสอน ของครู ฝึกอย่างสม่ำเสมอ	-	6 (40.00)	8 (53.30)	1 (6.70)	-	3.33	.62	มาก	5
4. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ มีการจัดการ ประชุมกลุ่มของครูฝึกอย่างเป็น ประจำทุกวัน	-	3 (20.00)	11 (73.30)	1 (6.70)	-	3.13	.51	ปานกลาง	6
5. การจัดการฝึกวิชาชีพ มีความเหมาะสมและ เป็นไป ตามความต้องการของผู้เข้ารับ การบำบัดฟื้นฟู ฯ	6 (40.00)	8 (53.30)	-	1 (6.70)	-	4.27	.79	มากที่สุด	3
6. หากท่านเป็นผู้มีอำนาจ ในการตัดสินใจต่อการดำเนินการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ท่านจะดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ต่อไปเนื่องจาก เป็นการ ช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติได้ อีกทางหนึ่ง	13 (86.70)	2 (13.30)	-	-	-	4.87	.35	มากที่สุด	1
รวม						4.00	.46	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.00, \sigma = .46$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า หากท่านเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจต่อการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ท่านจะดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อไป เนื่องจากเป็นการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติ ได้อีกทางหนึ่งเป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.87, \sigma = .35$) รองลงมา คือ การจัดการบำบัดฟื้นฟูมีครูฝึกรับผิดชอบครบทุกขั้นตอนในการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.33, \sigma = .61$) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ มีการ จัดการประชุมกลุ่มของครู ฝึกอย่างเป็นประจำทุกวัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.13, \sigma = .51$)

ผลการวิเคราะห์ ความพึงพอใจของการดำเนินงานในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.

1. ข้อมูลทั่วไปผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

ตารางที่ 7 ความถี่และร้อยละของผู้เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	121	100.00
รวม	121	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. เป็นเพศชาย จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 8 ความถี่และร้อยละผู้เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามระดับอายุ

ระดับชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	10	8.30
20-30 ปี	64	52.90

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ระดับชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
31-40 ปี	37	30.60
41-50 ปี	8	6.50
51 ปีขึ้นไป	2	1.70
รวม	121	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ภายในสถานบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมา อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 และน้อยที่สุด คือ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70

ตารางที่ 9 ความถี่และร้อยละของผู้เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	4	3.30
ประถมศึกษา	43	35.50
มัธยมศึกษา	65	53.70
ปริญญาตรี	8	6.70
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.80
รวม	121	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการ บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งมีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 53.70 รองลงมาเป็นระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และน้อยที่สุดมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80

2. ข้อมูลความพึงพอใจของการดำเนินการของผู้ให้บริการบำบัดสมรรถภาพ
ผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.

ตารางที่ 10 การประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
ร.2 พัน.1 รอ. ด้านผลผลิต

ความพึงพอใจ (ด้านผลผลิต)	ความถี่ และร้อยละ					μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การให้ครอบครัว (Family) มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น การบำบัดรักษาและรับผิดชอบดูแลควบคู่ไปกับการอยู่ในครอบครัว สังคม ชุมชน ตามสภาพที่เป็นจริง	22 (18.20)	45 (37.20)	42 (34.60)	6 (5.00)	6 (5.00)	3.59	1.00	มาก	8
2. ผู้ให้บริการบำบัดได้ทำกลุ่มบำบัด ฯ และได้รับการฝึกอบรมครบตามเวลาที่กำหนด ตั้งแต่ 08.00-18.00 น.	40 (33.10)	41 (33.90)	33 (27.20)	6 (5.00)	1 (.80)	3.93	.93	มาก	3
3. การจัดผู้ให้บริการบำบัด เข้ากลุ่มการบำบัด ฯ ได้เหมาะสม และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับ การบำบัดได้อย่างเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ ของกลุ่มการบำบัด ฯ แต่ละกลุ่ม	19 (15.70)	55 (45.50)	43 (35.50)	4 (3.30)	-	3.74	.76	มาก	5
4. ครูฝึกมีจำนวนเพียงพอต่อการทำกลุ่มบำบัด ฯ	32 (26.40)	49 (40.50)	29 (24.00)	6 (5.00)	5 (4.10)	3.80	1.02	มาก	4
5. ครูฝึกมีความพร้อม และเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ	46 (38.00)	42 (34.70)	28 (23.10)	2 (1.70)	3 (2.50)	4.04	.95	มาก	1
6. เอกสาร/ หนังสือประกอบ ในการบำบัด/ การสอน ในวิชาการบำบัด ฯ มีจำนวน เพียงพอกับผู้ให้บริการบำบัด ฯ	35 (28.90)	38 (31.40)	33 (27.30)	12 (9.90)	3 (2.50)	3.74	1.06	มาก	5

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ความพึงพอใจ (ด้านผลผลิต)	ความถี่ และร้อยละ					μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
7. วิทยากรที่ทำการบำบัด สามารถชี้ให้เห็นถึงโทษ ของยาเสพติดได้อย่างชัดเจน	46 (38.00)	40 (33.10)	26 (21.50)	8 (6.60)	1 (0.80)	4.01	.97	มาก	2
8. การเรียนการสอน ของวิทยากรมีกิจกรรมการสอน ที่มีความหลากหลาย เพิ่มความสนุกสนาน ในการเรียน	34 (28.00)	36 (29.80)	46 (38.00)	3 (2.50)	2 (1.70)	3.80	.93	มาก	4
9. การให้ข้อมูลสารสนเทศ ประกาศ ระเบียบการ ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง มีการคิดประกาศชัดเจน นักเรียนสามารถ อ่าน ได้โดยง่าย หรือมีการชี้แจงให้นักเรียน รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	27 (22.30)	42 (34.70)	45 (37.20)	6 (5.00)	1 (0.80)	3.73	.89	มาก	6
10. การจัดครูในการฝึกวิชาชีพ ของผู้เข้ารับการบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวน นักเรียน	11 (9.10)	34 (28.10)	36 (29.80)	20 (16.50)	20 (16.50)	2.97	1.21	ปานกลาง	11
11. การฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับ การบำบัด ฯ เป็นวิชาชีพ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้จริงเมื่อผ่านการบำบัดฟื้นฟู ฯ	18 (14.90)	36 (29.80)	44 (36.30)	11 (9.10)	12 (9.90)	3.31	1.13	ปานกลาง	10
12. การลงโทษผู้เข้ารับ การบำบัดฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสม และมีการชี้แจงให้ผู้เข้ารับ การบำบัดทราบถึงเหตุผล	28 (23.10)	37 (30.60)	47 (38.80)	6 (5.00)	3 (2.50)	3.67	.96	มาก	7
13. การให้การรักษาพยาบาล ผู้เข้ารับการบำบัด ฯ ที่ป่วย/ บาดเจ็บโดยนายแพทย์ และดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วย เป็นอย่างดี	24 (19.80)	36 (29.80)	45 (37.20)	10 (8.20)	6 (5.00)	3.50	1.05	มาก	9
รวม						3.67	.60	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ด้านผลผลิต ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\mu = 3.67, \sigma = .60$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ครูฝึกมีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04, \sigma = .95$) รองลงมา คือ วิทยากรที่ทำการบำบัดสามารถชี้ให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดได้อย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01, \sigma = .97$) ส่วนอันดับสุดท้าย การจัดครูในการฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับ การบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.97, \sigma = 1.21$)

ตารางที่ 11 สรุปผลการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.

ด้านการประเมินผล	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1. ด้านสภาวะแวดล้อม	4.70	.33	มากที่สุด	1
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	3.82	.57	มาก	3
3. ด้านกระบวนการ	4.00	.46	มาก	2
4. ด้านผลผลิต	3.67	.60	มาก	4

จากตารางที่ 11 พบว่า สรุปผลการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. พบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70, \sigma = .33$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00, \sigma = .46$) ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82, \sigma = .57$) และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.67, \sigma = 0.60$)

**ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.**

ตารางที่ 12 ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ควรเพิ่มการฝึกอบรมครูฝึกที่จะปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยอาจเพิ่มการศึกษาดูงานสถานบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นสถานพยาบาลที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง เช่น สถาบันธัญญารักษ์	6
2. ควรเน้นให้มีการประชุมครูฝึก หรือการจัดประชุมกลุ่มครูอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และแจ้งรายงานกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่ผ่านมา	5
3. ควรเพิ่มจำนวนครูฝึก/ ผู้ฝึกสอน เพื่อไม่ให้ครูฝึกที่ปฏิบัติงานในศูนย์บำบัดฟื้นฟูอ่อนล้าจากการปฏิบัติงาน	2
4. ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้มีความเพียงพอต่อการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ	2
รวม	15

จากตารางที่ 12 ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ควรเพิ่มการฝึกอบรมครูฝึกที่จะปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยอาจเพิ่มการศึกษาดูงานสถานบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นสถานพยาบาลที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง เช่น สถาบันธัญญารักษ์
2. ควรเน้นให้มีการประชุมครูฝึก หรือการจัดประชุมกลุ่มครูอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและแจ้งรายงานกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่ผ่านมา
3. ควรเพิ่มจำนวนครูฝึก/ ผู้ฝึกสอน เพื่อไม่ให้ครูฝึกที่ปฏิบัติงานในศูนย์บำบัดฟื้นฟูอ่อนล้าจากการปฏิบัติงาน
4. ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้มีความเพียงพอต่อการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และเพื่อประเมินผลจากการปรับเปลี่ยนหลักสูตรในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 136 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และ บุคลากร จำนวน 15 คน และนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง จำนวน 121 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถาม ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และบุคลากร แบบสอบถาม ชุดที่ 2 นักเรียนวิวัฒน์พลเมือง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัย จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน และ บุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง 1-5 ปี จำนวน 7 คน

ข้อมูลทั่วไปนักเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเป็นเพศชาย จำนวน 121 คน และส่วนใหญ่ อายุ 20-30 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

2. การประเมินผลการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ.

การประเมินผลการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านสภาวะแวดล้อม เป็นอันดับ 1 รองลงมา ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต สามารถสรุปผลเป็นรายด้าน ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า การประเมินผลการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70$, $\sigma = .33$) และเมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า การจัดการในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการบำบัดฟื้นฟูได้อย่างชัดเจน ทำให้เข้าใจถึงแนวทางการดำเนินงานในการบำบัดฟื้นฟูที่ชัดเจน

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.82$, $\sigma = .57$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดการฝึกอบรมสำหรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่เป็นไปในกระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งการฝึกดังกล่าว เป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในความคิด ในการดำเนินการ อีกทั้งยังสามารถนำไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองเมื่อผ่านการบำบัดฟื้นฟูเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ด้านกระบวนการ พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.00$, $\sigma = .46$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การดำเนินการในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อไป เป็นการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติเหมาะสมที่สุด รองลงมาเห็นว่า การจัดให้ครูฝึก มีความรับผิดชอบในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูครบทุกขั้นตอนการดำเนินการมีผลต่อกระบวนการบำบัดที่มีผลดี

ด้านผลผลิต พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.67$, $\sigma = .60$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูฝึกมีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ นั้น แสดงว่าครูฝึกมีความใส่ใจและมีความตั้งใจในการบำบัดรักษาผู้เข้ารับการบำบัด

3. ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. พบว่า

3.1 ควรเพิ่มการฝึกอบรมครูฝึกที่จะปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยอาจเพิ่มการศึกษาดูงานสถานบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นสถานพยาบาลที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง เช่น สถาบันธัญญารักษ์

3.2 ควรเน้นให้มีการประชุมครูฝึก หรือการจัดประชุมกลุ่มครูอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและแจ้งรายงานกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่ผ่านมา

3.3 ควรเพิ่มจำนวนครูฝึก/ ผู้ฝึกสอน เพื่อไม่ให้ครูฝึกที่ปฏิบัติงานในศูนย์บำบัดฟื้นฟูอ่อนล้าจากการปฏิบัติงาน

3.4 ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้มีความเพียงพอต่อการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ

อภิปรายผล

จากการประเมินผลการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอน บุคลากร และนักเรียน วิวัฒน์พลเมือง มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลรายด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.70$, $\sigma = .33$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ วงแก้วหิรัญ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนทำลายได้น้ำจุ่มขึ้นต้น ของ หน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการกองทัพเรือ โดยศึกษาถึงโครงสร้าง เนื้อหาสาระ ความเหมาะสมของปัจจัยที่เอื้อต่อการฝึกอบรม รวมถึงเทคนิคการฝึกอบรม ซึ่งการจัดทำหลักสูตรใหม่เพื่อรองรับและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูในสภาวะของสังคมโลกในปัจจุบัน และจากแนวความคิดและแบบจำลองของ Stufflebeam ตามแบบจำลอง CIPP Model ในการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็น ซึ่งประเด็นปัญหา โดยจะเห็นได้ว่าครูฝึก/ ครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการบำบัดมากที่สุดคือปัจจัยที่สำคัญที่สุดเนื่องจากต้องเป็นผู้นำหลักสูตรที่ได้จัดทำนำมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งต้องเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมและนำแนวทางในหลักสูตรที่ได้ทำไว้ไปสู่การปฏิบัติของนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชงชัย ถามะพันธ์ (บทคัดย่อ, 2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตร ของนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ซึ่งผลของงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าความพร้อมของอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติตามหลักสูตรซึ่งส่งผลต่อนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง ดังนั้นจากความพร้อมของปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ของครูฝึก ความพร้อมของอาคารสถานที่ และระบบรักษาความปลอดภัยจึงเป็นผลโดยตรง ต่อครูฝึก/ ครูผู้สอน และนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง หรือผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของหลักสูตรที่ได้จัดทำไว้

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = .45$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวดี รวงชัยกุล วิทยุย์ศรี (2546) ที่ได้ศึกษาวิจัยถึงความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินการ โครงการ โดย ปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วยครูฝึก/ ครูฝึกสอน และบุคลากร ที่มีจำนวนที่เพียงพอเหมาะสมในการดำเนินการ และจากแนวความคิดและแบบจำลองของ Stufflebeam ตามแบบจำลอง CIPP Model ในการประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากร ซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อกระบวนการบำบัดฟื้นฟู เนื่องจากปัญหาของนักเรียน วิวัฒน์พลเมือง มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดครูฝึกเข้ารับฝึกสอนในอัตราส่วนครูฝึก ต่อจำนวนนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง จึงมีความสำคัญในการเข้าถึงจิตใจ ความรู้สึก และปัญหาที่เกิดขึ้น กับนักเรียนวิวัฒน์พลเมืองในกลุ่มนั้น ๆ รวมทั้งจากประสบการณ์ในการปฏิบัติ ในการบำบัดฟื้นฟูของผู้วิจัย (14 ปี) ก็สนับสนุนแนวความคิดนี้เนื่องจากกระบวนการในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จะกำหนดอัตราส่วน ครูฝึก จำนวน 1 คน/ นักเรียนวิวัฒน์พลเมือง จำนวน 10 คน เพื่อให้ครูฝึกศึกษาอุปนิสัยใจคอ แนวความคิด และปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน วิวัฒน์พลเมือง และนำวิธีการแก้ไข หรือนำกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมใช้ ในการบำบัดรักษาบุคคลนั้น ๆ และเพื่อเป็นบุคคล ซึ่งคอยให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแนวทาง ในการดำเนินชีวิต เมื่อผ่านการบำบัดฟื้นฟูไปแล้ว จะสามารถกลับไปดำเนินชีวิตตามแนวทาง ที่ถูกต้องในสังคม ได้อย่างปกติเหมือนบุคคลทั่วไป สำหรับการทำให้มีการฝึกวิชาชีพ เป็นกระบวนการเพื่อสร้างให้ผู้เข้ารับการบำบัดใช้ความคิด ในการปฏิบัติ รวมทั้งเป็นการฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูมีความรู้ด้านงานอาชีพติดตัว สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพหาเลี้ยง ตนเองได้เมื่อ ผ่านการบำบัดฟื้นฟูไปแล้ว

3. ด้านกระบวนการ พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.00$, $\sigma = .46$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิริกิตต์ ทองนิล (บทคัดย่อ, 2550) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรการฝึก ภาควิชาปฏิบัติในทะเลของนักเรียนเจ้าหน้าที่ทหารเรือ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ และจากแนวความคิดและแบบจำลองของ Stufflebeam ตามแบบจำลอง CIPP Model ในการประเมินกระบวนการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนิน โครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูล ในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการชองต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่า บริบท ด้านกระบวนการ ในการฝึกศึกษามีความเหมาะสม โดยต้องมีการดำเนินการประเมินผลการสอน ของครู อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการในการบำบัดฟื้นฟู คือ ต้องมีการชี้แจง

ประชาสัมพันธั้กระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู และจัดให้มีการประเมินผลการสอนของครูฝึกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินผลการดำเนินการในการบำบัดรักษาผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูว่าอยู่ในระดับใด และจำเป็นต้องใช้วิธีการใดในการบำบัดรักษาต่อไป รวมทั้งเพื่อเป็นการรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นต่อกระบวนการในการบำบัดรักษาในปัจจุบัน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

4. ด้านผลผลิต พบว่า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 3.67, \sigma = .60$) แตกต่างกับงานวิจัยของ ชีรจิตต์ ทองนิล (บทคัดย่อ, 2550) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติในทะเลของนักเรียนท่าทหารเรือ โรงเรียนชุมพลทหารเรือกรมยุทธศึกษาทหารเรือ กล่าวคือ การฝึกภาคทะเลของนักเรียนท่าทหารเรือเป็นการฝึกเบื้องต้น และเบื้องต้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกมีความรู้ และมีประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติจริงและประสบกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับตัวเอง โดยมีครูฝึกคอยให้ความรู้และแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และจากแนวความคิดและแบบจำลองของ Stufflebeam ตามแบบจำลอง CIPP Model ในการประเมินผลผลิต เพื่อเปรียบเทียบผลผลิต ที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในการขยาย ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่สำหรับการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดนั้น เป็นการนำแนวทางจากหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นตามวิธีการและกระบวนการต่าง ๆ นำไปให้นักเรียนวิวัฒน์พลเมืองปฏิบัติ โดยจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงกับตัวนักเรียนวิวัฒน์ หรือผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูโดยตรง องค์ประกอบนั้นคือ ครอบครัวยังจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เข้ารับการพูดคุยทำความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและรับทราบแนวทางในการแก้ไขไปพร้อม ๆ กับนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง รวมทั้งการจัดทำเอกสารและจำนวนครูฝึก/ครูผู้สอน ต้องมีองค์ความรู้และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กับนักเรียนวิวัฒน์พลเมืองได้ตรง อีกทั้งต้องนำประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาชี้หรือยกตัวอย่างให้เห็นถึงวิธีการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และชี้ให้เห็นถึง ผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และสังคม และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ผลจากการคัดเลือกบุคลากร (ครูฝึก) มีผลต่อการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ และเป็นกลจักรที่สร้างให้เกิดความพร้อมในการดำเนินการจากกระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู และทำให้นักเรียนวิวัฒน์พลเมืองเปิดใจยอมรับในกระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู และในสภาวะปัจจุบันการใช้สื่อในการนำเสนอต่าง ๆ สามารถทำให้นักเรียนวิวัฒน์พลเมืองเห็นถึงโทษของยาเสพติดต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ในการบำบัดรักษา ดังนั้น การดำเนินการในขั้นตอนนี้จะต้องใช้ประสบการณ์

และองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเห็นของคณะผู้บริหารในการพิจารณาการเพิ่มหรือลด งบประมาณในการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งต้องพิจารณาจากสถานะแวดล้อมในห้วงเวลานั้น ๆ เป็นองค์ประกอบด้วย

จากการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การปรับเปลี่ยนกระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู อีกทั้ง ยังมีการจัดทำ วัตถุประสงค์ ภารกิจ พันธกิจ และวิธีการในการปฏิบัติ ที่ชัดเจน ทำให้ผู้บริหาร ครูฝึก/ ครูผู้สอนและบุคลากร เข้าใจถึงวิธีการ กระบวนการ สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน รวมทั้ง มีการประสานสอดคล้องกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้กระบวนการใน การดำเนินการ สามารถปฏิบัติได้ตามหลักสูตรที่ได้จัดทำไว้ มีงบประมาณที่พอเพียงกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านสถานะแวดล้อม การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ควรพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งจะต้องมีการพัฒนาอาคารสถานที่ เครื่องมือ และพัฒนาองค์ความรู้ ของครูฝึก/ ครูฝึกสอน บุคลากร ให้พร้อมในการปฏิบัติในกระบวนการบำบัดฟื้นฟู อยู่ตลอดเวลา เนื่องจาก การในสังคมปัจจุบันมีการพัฒนาวิธีการในการผลิต และวิธีการในการเสพยาเสพติด อยู่ตลอดเวลา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ถึงแม้ว่าจะสามารถจัดครูผู้สอนได้อย่างพอเพียงกับความต้องการ แต่การปฏิบัติแต่อย่างไรก็ตามต้องดำเนินการในการฝึกอบรม/ ทบทวน วิธีการ กระบวนการ ในการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างทักษะ และทบทวนวิธีการในการดำเนินการ ในการปฏิบัติ

3. ด้านกระบวนการ การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ควรพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความสนใจ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด และการจัดการฝึกวิชาชีพ ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

4. ด้านผลผลิต การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ควรมีการจัดการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีทั้งความทันสมัย เพื่อใช้เป็นสื่อการนำเสนอเพิ่มความสนใจให้กับนักเรียนวิวัฒน์พลเมืองในการบำบัด

การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน 1 รอ. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยที่ได้ไปพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ให้มีความสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินโดยใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบอื่น ๆ ได้แก่ การประเมินแบบ Balance score card (BSC) รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)
2. ควรมีการประเมินกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ (สถานบำบัดฟื้นฟูอื่น ๆ) เพื่อประเมินถึงสภาพแวดล้อมแตกต่าง ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบำบัดฟื้นฟูหรือไม่ หรือ ควรที่จะใช้การบำบัดฟื้นฟูรูปแบบใดจึงจะเหมาะสม
3. ควรมีการประเมินเป็นระยะ เพื่อการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง ที่สามารถเกิดขึ้นตลอดเวลา

บรรณานุกรม

- กรมคุมประพฤติ. (2557). *คู่มือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว ประจำเดือน กันยายน พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- กฤษพล เรียงเล็กจำนงค์. (2549). *การประเมินผลโครงการชุมชนทหารเข้มแข็งของหน่วยงานกองเรือยุทธการ*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิติมา ปรีดีดิลก. (2546). *กระบวนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- กิติมา ปรีดีดิลก. (2555). *เอกสารนำเสนอองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคง ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยเนชั่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- งานวิชาการ ศูนย์วิจัยพัฒนาผลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. (2559). *ข้อมูลผู้บังคับบัญชาหน่วยกองพันทหารราบที่ 1 และ 2, ครูฝึก, นักเรียน เดือนตุลาคม-มีนาคม พ.ศ. 2559*. สระแก้ว: ศูนย์วิจัยพัฒนาผลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.
- จรรยา ศิริพร. (2537). *ความพึงพอใจในบริการของผู้รับบริการในแผนกสูติกรรม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาด*. ภาคนิพนธ์ □ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศึกษา, คณะพัฒนาศึกษา, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จุฑาทิพย์ จันทร์เรือน. (2552). *การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ปรับปรุง พ.ศ. 2543)*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย. (2537). *การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการจัดเก็บเอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธงชัย งามะพันธ์. (2550). *การประเมินหลักสูตรนักเรียนจำ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ พ.ศ. 2547*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชงชัย อุ่นเอกถาก. (2541). *การบำบัดรักษายาเสพติดแบบผู้ป่วยนอก*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธีรศักดิ์ ทองนิล. (2550). *การประเมินหลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติในทะเลของนักเรียนเจ้าหน้าที่เรือ
โรงเรียนชุมพลทหารเรือกรมยุทธศึกษาทหารเรือ*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพดล อ้ายโปง. (2549). *การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรม
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตา ชูโต. (2538). *การประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พี.เอ็น.
- บรรทม บัวเล็ก. (2536). *การประเมินหลักสูตรสายเทคโนโลยีอุตสาหกรรม โปรแกรมวิชาก่อสร้าง
ระดับอนุปริญญา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ฉบับพุทธศักราช 2528 ของสภาการฝึกหัดครู
กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ: ศึกษาเฉพาะกรณี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาอุตสาหกรรมการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- บุญรวย ฤกษ์ชัย. (2543). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- ปภาวดี ดุลยจินดา. (2540). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: อรุณ.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). *การบริหารโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เนติกุล.
- พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545*. (2545). เข้าถึงได้จาก
<http://office.bangkok.go.th/doh/daptd/law/Law004.pdf>
- พศิน บัวหุ้ง. (2551). *รายงานการประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านการเขียน โรงเรียน
บ้านหนองพลวง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์*. สุรินทร์: โรงเรียน
บ้านหนองพลวง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์.
- พิสนุ พองศรี. (2549). *เทคนิควิธีประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิมพ์งาม.
- พิสนุ พองศรี. (2551). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธา.
- ไพฑูรย์ เริงกมล. (2540). *แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน*. *วารสารพัฒนาเทคนิค
การศึกษา*, 12(6), 16-19.
- ไพโรจน์ พานิชกุล. (2543). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการ: กรณีศึกษาของเทศบาล
เมืองปัตตานี*. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม,
คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). *การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ วังแก้วหิรัญ. (2549). *การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมนักเรียนนักร้องนำ
จุ่มโจมนักร้อง หน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการกองทัพเรือ. ปัญหาพิเศษ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.
วรเดช จันทรศรี และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2541). *การประเมินผลในระบบเปิด*. กรุงเทพฯ:
สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน: มติใหม่*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองธรรม.
- วิโรจน์ วังแก้วหิรัญ. (2549). *การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมนักเรียนนักร้องนำจุ่มโจมนักร้อง
ชั้นต้น หน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการกองทัพเรือ. ปัญหาพิเศษ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2554) *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดยาเสพติดขอนแก่น. (2546). *แนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ติดสุรา*. กรุงเทพฯ:
กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- ส. วาสนา ประवालพุดกษ. (2544). *หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: จตุพรดีไซน์.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2548). *แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 12).
กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาการพิมพ์.
- สมพงษ์ สุภาพล. (2549). *การศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:
กรณีศึกษาสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- สมพร ตั้งสะสม. (2537). ความพึงพอใจของลูกค้าในการรับบริการของธนาคารกรุงไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์ □ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิเคราะห์ □ และวางแผนทางสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ □.
- สมพิศ สุขแสน. (2545). เทคนิคการวางแผนและการประเมินผล เอกสารประกอบการบรรยาย แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่. อุดรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สมยศ นาวิการ. (2547). การจัดการองค์การและการบริหารองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สิริพร แดงทองคำ. (2550). มาตรการปรับโครงสร้างหนี้สินภาคประชาชน กรณีสินเชื่อส่วนบุคคล. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุดสาย ศรีศักดิ์. (2555). การประเมินโครงการศึกษานิเทศก์ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษา ภาคเหนือ. เชียงใหม่: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สุมิตร คุณานุกร. (2523). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สุวัฒน์ บุญเรือง. (2545). การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการ ของเทศบาล ตำบลสุนทรภู. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ตีรณานันท์. (2547). การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนิรุช ศวัสดี. (2548). การประเมินผลหลักสูตรนายทหารอาวุโส พ.ศ. 2548 สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุณ รักรธรรม. (2540). การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคคล: ศึกษาเชิงพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัศวิน วรรณวินเวศร์. (2533). ความพึงพอใจในงานครู-อาจารย์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า ที่มีต่อองค์ประกอบในการปฏิบัติงาน. วิทยานิพนธ์ □ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิเคราะห์ □ และวางแผนทางสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ □.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- อิทธิพล รั่มประพันธ์. (2554). *การประเมินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- Chaplin, J. P. (1968). *System and theories of psychology*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Davis, K., & Newstrom, J. W. (1989). *Human behavior at work: Organizational behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Davis. K. (1967). *Human relations at work*. New York: McGraw-Hill.
- Feldman, D. C., & Arnold, H. J. (1983). *Managing individual and group behavior in organizations*. New York: McGraw-Hill.
- Herzberg, F., Mauser, B., & Snyderman, G. (1959). *The motivation to work*. New York: John Wiley.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1982). *Educational administration: theory research and practice* (2nd ed.). New York: Random House.
- Locke, E. A. (1976). The nature and causes of job satisfaction in marvin D. Dunnette Edition. *Handbook of industrial and organizational psychology*. Chicago: Ran McNally.
- Maslow, A. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row.
- McCormick. (1965). *Industrial psychology*. London: Allen And Urwin.
- Mitchell, T. R. (1982). *People in organization: an introduction to organizational behavior* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Newstrom, J. W., & Davis, K. (1989). *Organization behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Peter, B., & T. Luckmann. (1967). *The social canstruction of reality: A tredtide in the sociology of knowledge*. New York: Snchor.
- Powell, D. H. (1983). *Understanding human adjustment: norm al adaptation through the life cycle*. Boston: MA. Little Brown.
- Procheska, J. O. & Diclement, C. C. (1984). *The transtheoretical approach: Crossing the traditional boundaries of therapy*. Melbourne, Florida: Krieger.
- Saylor, J. G. & Alexander, W. M. (1974). *Planning curriculum for school*. New York: Holt Rinlhast & Winston.
- Shelly, M. W. (1975). *Responding to social change*. Pensylvania: Dowden Hutchiaon.

- Stake, R. E. (1967). The countenance of educational evaluation. *Teachers College Record*, 68, 523-540.
- Steers, R. M. (1991). *Introduction to organizational behavior* (4th ed.). New York: Harper Collins.
- Stufflebeam, D. L. (1971). *Educational evaluation and decision making*. Illinois: Peacock.
- Tyler, R. W. (1950). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago press.
- Vroom, W. H. (1964). *Working and motivation*. New York: John Wiley & Sons.
- Wallestein, H. (1971). *A dictionary of psychology*. Maryland: Penquin.
- Wolman, B. B. (1973). *Dictionary of behavioral science*. Van Nostrand: Reingeld.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามผู้บริหาร ครูฝึก และอาจารย์

เรื่องประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.
 2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครู อาจารย์ที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
 - ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
 3. โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อ คำตอบของท่านมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ✓ และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

- ✓ 1) ชาย ✓ 2) หญิง

2. ตำแหน่งในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ

- ✓ 1) ผู้บริหาร ✓ 2) ครูฝึก/ ครูผู้สอน
✓ 3) บุคลากร ✓ 4) ครูฝึกวิชาชีพ

3. ประสบการณ์ด้านการสอนในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง

- ✓ 1) น้อยกว่า 1 ปี ✓ 2) 1-5 ปี
✓ 3) 6-10 ปี ✓ 4) 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครู อาจารย์ที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัด
ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
คำชี้แจง

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง หรือตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุด

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสภาวะแวดล้อม					
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจ ในการบำบัดฟื้นฟูไว้อย่างชัดเจน					
2. หลักสูตรการฝึก (หลักสูตรใหม่) มีความเหมาะสมในการบำบัดฟื้นฟู ของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ฯ					
3. วัตถุประสงค์ในการบำบัดฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้					
4. จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟู สมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครูฝึก ก่อนที่จะได้รับมอบให้ปฏิบัติงาน ในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ					
5. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้จัดให้มีสถานที่ เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ได้อย่างเหมาะสม เช่น โรงนอน โรงอาหาร ห้องทำกิจกรรม ฯลฯ					
6. ท่านคิดว่างบประมาณที่ศูนย์วิวัฒน์ พลเมือง ฯ ได้รับมีความเพียงพอต่อการ ดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟู					

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้จัดให้มีการรักษาความปลอดภัยของศูนย์ ฯ เช่น วิทยุสื่อสาร อุปกรณ์ให้แสงสว่าง ที่ดับเพลิง อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย					
ด้านการบริหารหลักสูตร 8. ครูฝึก/ ครูผู้สอน และบุคลากร มีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับการดำเนินการในการบำบัดฟื้นฟู					
9. หลักสูตรการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่กองทัพบก ดำเนินการทำให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกใช้ยาเสพติด และสามารถดำเนินชีวิตได้ อย่างบุคคลทั่วไป					
10. การจัดการฝึกวิชาชีพสำหรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูมีความเหมาะสม					
ด้านกระบวนการ 11. มีการประชาสัมพันธ์กระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู การดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครอง รับทราบและเข้าใจในกระบวนการบำบัด ฯ					
12. การจัดการบำบัดฟื้นฟูมีครูฝึกรับผิดชอบครบทุกขั้นตอนในการดำเนินการ					
13. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ จัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูฝึกอย่างสม่ำเสมอ					
14. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ มีการจัดการประชุมกลุ่มของครูฝึก อย่างเป็นประจำทุกวัน					

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. การจัดการฝึกวิชาชีพมีความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับ การบำบัดฟื้นฟูฯ					
16. หากท่านเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ต่อการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ท่านจะดำเนินการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อไป เนื่องจาก เป็นการช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติ ได้อีกทางหนึ่ง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

ผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง

1. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพิจารณาพัฒนาบุคลากร ในการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

.....

.....

2. ท่านคิดว่ากลุ่มผู้ป่วยที่ผ่านการบำบัดรักษา ครบกำหนดตามเกณฑ์ ได้รับการติดตาม ครบ 1 ปี แล้วหยุดได้ เลิกได้ มีปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ไม่กลับไปเสพซ้ำ โปรดอธิบาย

2.1 ด้านตัวผู้ป่วย

.....

.....

2.2 ด้านสังคม/ชุมชน

.....

.....

2.3 ผู้ให้การบำบัด

.....

.....

แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

เรื่องประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้ในการสอบถามผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.
2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินบำบัดฟื้นฟู
 - ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
3. โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อ คำตอบของท่านมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ✓ และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

✓ 1) ชาย

✓ 2) หญิง

2. อายุ

✓ 1) ต่ำกว่า 20 ปี

✓ 2) 20-30 ปี

✓ 3) 31-40 ปี

✓ 4) 41-50 ปี

✓ 5) 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

✓ 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา

✓ 2) ประถมศึกษา

✓ 3) มัธยมศึกษา

✓ 4) ปริญญาตรี

✓ 5) สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการบำบัดที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
คำชี้แจง

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านผลผลิต					
1. การให้ครอบครัว (Family) มีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้นการบำบัดรักษาและรับผิดชอบดูแล ควบคุมไปกับการอยู่ใน ครอบครัว สังคม ชุมชน ตามสภาพที่เป็นจริง					
2. ผู้เข้ารับการบำบัดได้ทำกลุ่มบำบัด ฯ และได้รับการฝึกอบรมครบตามเวลาที่กำหนด ตั้งแต่ 08:00-18:00 น.					
3. การจัดผู้เข้ารับการบำบัด เข้ากลุ่ม การบำบัด ฯ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถ แก้ปัญหาที่เกิดกับผู้เข้ารับการบำบัด ได้อย่างเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การบำบัด ฯ แต่ละกลุ่ม					
4. ครูฝึกมีจำนวนเพียงพอต่อการทำ กลุ่มบำบัด ฯ					
5. ครูฝึกมีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ					
6. เอกสาร/ หนังสือ ประกอบในการบำบัด/ การสอน ในวิชาการบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอ กับผู้เข้ารับการบำบัด ฯ					

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. วิทยาการที่ทำการบำบัดสามารถชี้ให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดได้อย่างชัดเจน					
8. การเรียนการสอนของวิทยาการมีกิจกรรมการสอนที่มีความหลากหลาย เพิ่มความสนุกสนานในการเรียน					
9. การให้ข้อมูลสารสนเทศ ประกาศระเบียบการของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง มีการติดประกาศชัดเจนนักเรียนสามารถอ่านเป็นได้โดยง่ายหรือมีการชี้แจงให้นักเรียนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ					
10. การจัดครูในการฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับการบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
11. การฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับการบำบัด ฯ เป็นวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงเมื่อผ่านการบำบัดฟื้นฟู ฯ					
12. การลงโทษผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสมและมีการชี้แจงให้ผู้เข้ารับการบำบัดทราบถึงเหตุผล					
13. ให้การรักษาพยาบาลผู้เข้ารับการบำบัด ฯ ที่ป่วย/ บาดเจ็บ โดยนายแพทย์และดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วยเป็นอย่างดี					

**ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง**

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามผู้บริหาร ครูฝึก และอาจารย์

เรื่องประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
ร.2 พัน.1 รอ.สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.

2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครู อาจารย์ที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ

3. โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อ คำตอบของท่านมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ✓ และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

✓ 1) ชาย

✓ 2) หญิง

2. ตำแหน่งในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ

✓ 1) ผู้บริหาร

✓ 2) ครูฝึก/ ครูผู้สอน

✓ 3) บุคลากร

✓ 4) ครูฝึกวิชาชีพ

3. ประสบการณ์ด้านการสอนในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง

✓ 1) น้อยกว่า 1 ปี

✓ 2) 1-5 ปี

✓ 3) 6-10 ปี

✓ 4) 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครู อาจารย์ที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงานการบำบัด
ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
คำชี้แจง

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง หรือตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุด

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1
ด้านสถานะแวดล้อม			
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการบำบัดฟื้นฟู ไว้อย่างชัดเจน			
2. หลักสูตรการฝึก (หลักสูตรใหม่) มีความเหมาะสม ในการบำบัดฟื้นฟูของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ฯ			
3. วัตถุประสงค์ในการบำบัดฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้			
4. จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครูฝึกก่อนที่จะได้รับมอบให้ปฏิบัติงาน ในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ			
5. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้จัดให้มีสถานที่เพื่อฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม เช่น โรงนอน โรงอาหาร ห้องทำกิจกรรม ฯลฯ			
6. ท่านคิดว่างบประมาณที่ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้รับ มีความเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟู			
7. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้จัดให้มีการรักษา ความปลอดภัยของศูนย์ ฯ เช่น วิทยุสื่อสาร อุปกรณ์ ให้แสงสว่าง ที่ดับเพลิง อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย			

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1
ด้านการบริหารหลักสูตร			
8. ครูฝึก/ ครูผู้สอน และบุคลากร มีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับการดำเนินการในการบำบัดฟื้นฟู			
9. หลักสูตรการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่กองทัพบกดำเนินการทำให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกใช้ ยาเสพติด และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างบุคคลทั่วไป			
10. การจัดการฝึกวิชาชีพสำหรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู มีความเหมาะสม			
ด้านกระบวนการ			
11. มีการประชาสัมพันธ์กระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู การดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครอง รับทราบและเข้าใจ ในกระบวนการบำบัด ฯ			
12. การจัดการบำบัดฟื้นฟูมีครูฝึกรับผิดชอบ ครบทุกขั้นตอนในการดำเนินการ			
13. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ จัดให้มีการประเมิน ประสิทธิผลการสอนของครู ฝึกอย่างสม่ำเสมอ			
14. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ มีการจัดการประชุมกลุ่ม ของครูฝึกอย่างเป็นประจำทุกวัน			
15. การจัดการฝึกวิชาชีพมีความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ฯ			
16. หากท่านเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ต่อการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ท่านจะดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อไป เนื่องจากการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติได้อีก ทางหนึ่ง			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดศูนย์วิวัฒน์พลเมือง

1. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพิจารณาพัฒนาบุคลากรในการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่ากลุ่มผู้ป่วยที่ผ่านการบำบัดรักษา ครบกำหนดตามเกณฑ์ ได้รับการติดตามครบ 1 ปีแล้วหยุดได้ เลิกได้ มีปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ไม่กลับไปเสพซ้ำ โปรดอธิบาย

2.1 ด้านตัวผู้ป่วย

.....

.....

2.2 ด้านสังคม/ชุมชน

.....

.....

2.3 ผู้ให้การบำบัด

.....

.....

แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

เรื่องประเมินผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้ในการสอบถามผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ.
2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินบำบัดฟื้นฟู
 - ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
3. โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อ คำตอบของท่านมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ร.2 พัน.1 รอ. ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ✓ และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

✓ 1) ชาย

✓ 2) หญิง

2. อายุ

✓ 1) ต่ำกว่า 20 ปี

✓ 2) 20-30 ปี

✓ 3) 31-40 ปี

✓ 4) 41-50 ปี

✓ 5) 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

✓ 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา

✓ 2) ประถมศึกษา

✓ 3) มัธยมศึกษา

✓ 4) ปริญญาตรี

✓ 5) สูงกว่าปริญญาตรี

**ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการบำบัดที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงาน
การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง
คำชี้แจง**

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง หรือตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุด

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1
ด้านผลผลิต			
1. การให้ครอบครัว (Family) มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น การบำบัดรักษาและรับผิดชอบดูแลควบคู่ไปกับการ การอยู่ใน ครอบครัว สังคม ชุมชน ตามสภาพที่เป็นจริง			
2. ผู้เข้ารับการบำบัดได้ทำกลุ่มบำบัด ๑ และได้รับการฝึกอบรมครบตามเวลาที่กำหนด ตั้งแต่ 08:00-18:00 น.			
3. การจัดผู้เข้ารับการบำบัด เข้ากลุ่มการบำบัด ๑ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้เข้ารับการบำบัดได้อย่างเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ ของกลุ่มการบำบัด ๑ แต่ละกลุ่ม			
4. ครูฝึกมีจำนวนเพียงพอต่อการทำกลุ่มบำบัด ๑			
5. ครูฝึกมีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดใน ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ๑			
6. เอกสาร/ หนังสือ ประกอบในการบำบัด/ การสอน ในวิชาการบำบัด ๑ มีจำนวนเพียงพอกับผู้เข้ารับ การบำบัด ๑			
7. วิทยากรที่ทำการบำบัดสามารถชี้ให้เห็นถึงโทษ ของยาเสพติดได้อย่างชัดเจน			

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1
8. การเรียนการสอนของวิทยากรมีกิจกรรมการสอนที่มีความหลากหลาย เพิ่มความสนุกสนานในการเรียน			
9. การให้ข้อมูลสารสนเทศ ประกาศ ระเบียบการของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง มีการติดประกาศชัดเจนนักเรียนสามารถอ่านเป็นได้โดยง่ายหรือมีการชี้แจงให้นักเรียนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ			
10. การจัดครูในการฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับการบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
11. การฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับการบำบัด ฯ เป็นวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงเมื่อผ่านการบำบัดฟื้นฟู ฯ			
12. การลงโทษผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสมและมีการชี้แจงให้ผู้เข้ารับการบำบัดทราบถึงเหตุผล			
13. ให้การรักษาพยาบาลผู้เข้ารับการบำบัด ฯ ที่ป่วย/บาดเจ็บ โดยนายแพทย์ และดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วยเป็นอย่างดี			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้องกันระหว่างข้อความแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (IOC)

ค่าดัชนีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (IOC)

ของแบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามผู้บริหาร ครูฝึก และอาจารย์

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	แปลผล
ด้านสถานะแวดล้อม					
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจ ในการบำบัดฟื้นฟูไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
2. หลักสูตรการฝึก (หลักสูตรใหม่) มีความเหมาะสมในการบำบัดฟื้นฟู ของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
3. วัตถุประสงค์ในการบำบัดฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
4. จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟู สมรรถภาพ ผู้ติด ยาเสพติดแก่ครูฝึก ก่อนที่จะได้รับมอบให้ปฏิบัติงาน ในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
5. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้จัดให้มีสถานที่ เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ได้อย่างเหมาะสม เช่น โรงนอน โรงอาหาร ห้องทำกิจกรรม ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
6. ท่านคิดว่างบประมาณที่ ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้รับมีความเพียงพอ ต่อการดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟู	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
7. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ ได้จัดให้มีการรักษา ความปลอดภัยของศูนย์ ฯ เช่น วิทยุสื่อสาร อุปกรณ์ให้แสงสว่าง ที่ดับเพลิง อุปกรณ์รักษา ความปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	แปลผล
ด้านการบริหารหลักสูตร					
8. ครูฝึก/ ครูผู้สอน และบุคลากร มีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับการดำเนินการในการบำบัดฟื้นฟู	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
9. หลักสูตรการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่กองทัพบก ดำเนินการทำให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกใช้ยาเสพติดและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างบุคคลทั่วไป	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
10. การจัดการฝึกวิชาชีพสำหรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
ด้านกระบวนการ					
11. มีการประชาสัมพันธ์กระบวนการในการบำบัดฟื้นฟู การดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครอง รับทราบและเข้าใจในกระบวนการบำบัด ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
12. การจัดการบำบัดฟื้นฟูมีครูฝึกรับผิดชอบครบทุกขั้นตอนในการดำเนินการ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
13. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ จัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูฝึกอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
14. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ มีการจัดการประชุมกลุ่มของครูฝึก อย่างเป็นประจำทุกวัน	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
15. การจัดการฝึกวิชาชีพมีความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	แปลผล
16. หากท่านเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจต่อการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ท่านจะดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อไป เนื่องจากเป็นการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติได้อีกทางหนึ่ง	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้

ของแบบสอบถามชุดที่ 2
แบบสอบถามผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	แปลผล
ด้านผลผลิต					
1. การให้ครอบครัว (Family) มีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้นการบำบัดรักษาและรับผิดชอบดูแลควบคู่ไปกับการอยู่ใน ครอบครัว สังคม ชุมชน ตามสภาพที่เป็นจริง	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
2. ผู้เข้ารับการบำบัดได้ทำกลุ่มบำบัด ฯ และได้รับการฝึกอบรมครบตามเวลาที่กำหนด ตั้งแต่ 08:00-18:00 น.	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
3. การจัดผู้เข้ารับการบำบัด เข้ากลุ่ม การบำบัด ฯ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการบำบัด ได้อย่างเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มการบำบัด ฯ แต่ละกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
4. ครูฝึกมีจำนวนเพียงพอต่อการทำกลุ่มบำบัด ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
5. ครูฝึกมีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
6. เอกสาร/ หนังสือประกอบในการบำบัด/ การสอน ในวิชาการบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอกับผู้เข้ารับการบำบัด ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
7. วิทยากรที่ทำการบำบัดสามารถชี้ให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	แปลผล
8. การเรียนการสอนของวิทยากร มีกิจกรรมการสอนที่มีความหลากหลาย เพิ่มความสุขสนุกสนานในการเรียน	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
9. การให้ข้อมูลสารสนเทศ ประกาศ ระเบียบ การของศูนย์วัฒนธรรมเมืองมีการติดประกาศ ชัดเจนนักเรียนสามารถอ่านเป็นได้โดยง่าย หรือมีการชี้แจงให้นักเรียนรับทราบ อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
10. การจัดครูในการฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับ การบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวน นักเรียน	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
11. การฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับการบำบัด ฯ เป็นวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้จริง เมื่อผ่านการบำบัดฟื้นฟู ฯ	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
12. การลงโทษผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสมและมีการชี้แจงให้ผู้เข้ารับ การบำบัดทราบถึงเหตุผล	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
13. ให้การรักษาพยาบาลผู้เข้ารับการบำบัด ฯ ที่ป่วย/ บาดเจ็บ โดยนายแพทย์และดูแลเอาใจ ใส่ผู้ป่วยเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการวิจัย
ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร ครูฝึก และอาจารย์

Scale: ALL VARIABLES

Case processing summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability statistics

Cronbach's alpha	N of items
.801	16

Item-total statistics

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการบำบัดฟื้นฟู ไว้อย่างชัดเจน	63.40	24.248	.000	.804
หลักสูตรการฝึก (หลักสูตรใหม่) มีความเหมาะสมในการบำบัด ฟื้นฟูของโรงเรียนวิวัฒน์ พลเมือง ฯ	63.53	22.326	.552	.787

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
วัตถุประสงค์ในการบำบัด ฟื้นฟู ๆ มีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไป สู่การปฏิบัติได้	63.53	21.637	.775	.778
จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครูฝึกก่อน ที่จะได้รับมอบให้ปฏิบัติงาน ในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ๆ	64.13	18.326	.695	.762
ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ๆ ได้จัดให้มีสถานที่เพื่อฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ได้อย่างเหมาะสม เช่น โรงนอน โรงอาหาร ห้องทำกิจกรรม ฯลฯ	63.73	19.237	.873	.755
ท่านคิดว่างบประมาณ ที่ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ๆ ได้รับมีความเพียงพอต่อ การดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟู	63.87	24.809	-.162	.822
ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ๆ ได้จัดให้มีการรักษา ความปลอดภัยของศูนย์ ๆ เช่น วิทยุสื่อสาร อุปกรณ์ ให้แสงสว่าง ที่ดับเพลิง อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย	63.67	21.333	.653	.778

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
ครูฝึก/ ครูผู้สอน และบุคลากร มีจำนวนเพียงพอ เหมาะสม กับการดำเนินการในการบำบัด ฟื้นฟู	64.73	22.547	.020	.854
หลักสูตรการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดที่กองทัพบก ดำเนินการทำให้ผู้ติดยาเสพติด เลิกใช้ยาเสพติด และสามารถ ดำเนินชีวิตได้ อย่างบุคคลทั่วไป	64.67	25.195	-.220	.829
การจัดการฝึกวิชาชีพสำหรับ ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู มีความ เหมาะสม	64.33	23.816	.052	.809
มีการประชาสัมพันธ์กระบวน ในการบำบัดฟื้นฟู การดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับ	64.33	18.575	.872	.751
การจัดการบำบัดฟื้นฟูมีครูฝึก รับผิดชอบครบทุกขั้นตอน ในการดำเนินการ	64.07	21.030	.512	.782
ศูนย์พัฒนาพลเมือง ฯ จัดให้มี การประเมินประสิทธิภาพ การสอนของครูฝึก อย่างสม่ำเสมอ	65.07	19.789	.758	.764
ศูนย์พัฒนาพลเมือง ฯ มีการจัดการประชุมกลุ่ม ของครูฝึก อย่างเป็นประจำ ทุกวัน	65.27	21.030	.636	.777

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
การจัดการฝึกวิชาชีพ มีความเหมาะสมและ เป็นไป ตาม ความต้องการของผู้เข้ารับ การบำบัดฟื้นฟู ฯ	64.13	19.292	.629	.770
หากท่านเป็นผู้มีอำนาจ ในการตัดสินใจ ต่อการดำเนินการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ท่านจะดำเนินการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ต่อไป เนื่องจากเป็น การช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติ ได้อีกทางหนึ่ง	63.53	22.326	.552	.787

แบบสอบถามชุดที่ 2
แบบสอบถามผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

Scale: ALL VARIABLES

Case processing summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability statistics

Cronbach's alpha	N of items
.856	13

Item-total statistics

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
การให้ครอบครัว (Family) มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น การบำบัดรักษาและรับผิดชอบ ดูแลควบคู่ไปกับการอยู่ ในครอบครัว สังคม ชุมชน ตามสภาพที่เป็นจริง	45.07	52.754	.493	.848
ผู้เข้ารับการบำบัด ได้ทำกลุ่มบำบัด ฯ และได้รับ การฝึกอบรมครบตามเวลา ที่กำหนดตั้งแต่ 08:00-18:00 น.	44.57	51.978	.675	.836

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
การจัดผู้เข้ารับการบำบัด เข้ากลุ่มการบำบัด ฯ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้เข้ารับการบำบัด ได้อย่างเหมาะสมตรง ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การบำบัด ฯ แต่ละกลุ่ม	45.07	56.340	.457	.850
ครูฝึกมีจำนวนเพียงพอ ต่อการทำกลุ่มบำบัด ฯ	45.13	53.913	.483	.848
ครูฝึกมีความพร้อมและเต็มใจ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในศูนย์วิวัฒน์พลเมือง ฯ	44.57	54.116	.597	.842
เอกสาร/ หนังสือ ประกอบ ในการบำบัด/ การสอน ในวิชาการบำบัด ฯ มีจำนวน เพียงพอกับผู้เข้ารับ การบำบัด ฯ	44.90	50.300	.726	.832
วิทยากรที่ทำการบำบัด สามารถชี้ให้เห็นถึงโทษ ของยาเสพติด ได้อย่างชัดเจน	44.50	51.569	.664	.837
การเรียนการสอนของวิทยากร มีกิจกรรมการสอน ที่มีความหลากหลาย เพิ่มความสนุกสนาน ในการเรียน	45.03	53.344	.458	.850

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
การให้ข้อมูลสารสนเทศ ประกาศ ระเบียบการ ของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง มีการติดประกาศชัดเจน นักเรียนสามารถอ่านเป็น ได้โดยง่ายหรือมีการชี้แจง ให้นักเรียนรับทราบ อย่างสม่ำเสมอ	45.37	55.826	.447	.850
การจัดครูในการฝึกวิชาชีพ ของผู้เข้ารับการบำบัด ฯ มีจำนวนเพียงพอกับ จำนวนนักเรียน	45.73	52.340	.540	.844
การฝึกวิชาชีพของผู้เข้ารับ การบำบัด ฯ เป็นวิชาชีพ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้จริงเมื่อผ่านการบำบัด ฟื้นฟู ฯ	45.40	52.524	.556	.843
การลงโทษผู้เข้ารับการบำบัด ฟื้นฟู ฯ มีความเหมาะสม และมีการชี้แจงให้ผู้เข้ารับ การบำบัดทราบถึงเหตุผล	45.07	51.857	.647	.838
การให้การรักษาพยาบาล ผู้เข้ารับการบำบัด ฯ ที่ป่วย/ บาดเจ็บ โดยนายแพทย์ และดูแลเอาใจใส่ ผู้ป่วยเป็นอย่างดี	45.20	57.683	.143	.875